tentia, ut ibi diximus. Tum quia, vel hoc accidens, quod dicitur potentia materiæ, recipitur immediatè in ipſa entitate materię, vel media alia potentia; ſi primum, ergo æque benè dici poteſt, quod forma ſubſtantialis ipſa immediatè recipitur in materiam, cum majorem affinitatem habeat materia cum ſubſtantiali forma, quàm cum accidentali; ſi ſecundum, ergo dabitur proceſſus in infinitum; Nec reſpondere valet, hanc potentiam eſſe ita quo, ut non poſſit eſſe quod, atque adeò in ipſa ſtandum eſſe, nam majorem proportionem, & affinitatem habet forma ſubſtantialis cum materia, quàm accidentalis, ergo ſi ſubſtantialis indiget potentia media, qua recipiatur in materia, tantò magis ea indigebit forma quæcumque accidentalis à toto genere, etiam includendo hanc ipſam potentiam. Tum 3. quia forma ſubſtantialis immediatè reciperetur in quodam accidenti, ſcilicet in iſta potentia. Nec reſpondere valet, unionem fieri inter materiam, & formam in eſſentia, quia hęc potentia non ſe haberet ut ſubjectum quod formæ ſubſtantialis; ſed mediaret ut ratio talis unionis, ſicut qui ponunt quantitatem, & diſpoſitiones in materia pręcedere formam ſubſtantialem, non proindè coguntur dicere, quod forma ſubſtantialis recipiatur in quantitate immediatè, vel diſpoſitionibus; Non valet, quia ſi quantitas, & diſpoſitiones mediant inter materiam, & formam, non utique mediant directè, quaſi in ipſis immediate forma recipi debeat, ſed mediant indirectè, quatenus materiam præparant, in cujus entitate immediatè forma recipitur; at potentia iſta, ſi foret, entitas realiter ſuperaddita materiæ, directè ſe haberet, & eſſet ſubjectum immediatum formarum ſubſtantialium eo modo, quo dicimus, quantitatem mediare inter ſubſtantiam, & formas accidentales. Tum denique quia non ponitur hæc potentia accidentalis ex parte formæ ad recipi ab ipſa realiter diſtincta, ergo neque neceſſaria erit ex parte materiæ ad recipere.

120 Deindè probatur id ipſum de potentia receptiva formarum accidentalium, nam ſi hæc accidens realiter materiæ ſuperadditum, vel materia recipit immediatè hoc accidens, quòd dicitur potentia, vel mediante alia potentia; ſi primum, ergo æquè benè poterit immediatè recipere alia accidentia, quia quantum ad recipi, & inhærere, omnia accidentia ſunt ejuſdem rationis, præſertim accidentia abſoluta; ſi ſecundum, ergo dabitur proceſſus in infinitum. Nec reſpondere valet, eſſe ita quo, ut non poſſit eſſe quod, atque ita ſtandum eſſe ad hoc accidens, quod non recipiatur, & inhæreat, ſed ſit medium, quo alia recipiantur. Tum quia cum verè eductum ſit de potentia materiæ, & ab ea dependeat in fieri, & conſervari, & ſit ab ea realiter diſtinctum, debet ipſum quoque in ſubjecto recipi, & inhærere. Tum quia hæc eſt manifeſta petitio principii, nam debet aſſignari ratio cur materia poſſit nullo accidente medio hanc potentiam recipere, & non alia accidentia, cùm hæc majorem non habeat aſſinitatem cum materia cęteris, imò hoc accidens potius eſſe deberet quantitas, quam potentia aliqua de genere qualitatis; Inſuper non datur talis potentia accidentalis ex parte formæ accidentalis, ut apta ſit in materia recipi, ergo nec talis potentia accidentalis debet admitti in materia, ut apta ſit recipere formas accidentales, ſed de hac re fuſiùs agemus diſputatione ſequenti declarando potentiam, quam habet compoſitum ad formas accidentales.

Deniq; probatur idipſum de potentia ſubſtèntativa materiæ rationibus allatis pro potentia receptiva formarum ſubſtantialium, & accidentalium, quæ pariter probant, potentiam earumdem ſubſtentativam non poſſe poni accidens ab ea realiter diſtinctum, nam ſicut forma ſubſtantialis immediatè recipi nequit in accidente, velut in ſubjecto; ita nequit immediatè ab eo ſuſtentari, & pariter applicari poſſunt aliæ rationes ad id probandum.

121 Quoad alteram partem probatur Concluſio, nam ſi potentia materiæ non eſt de ejus eſſentia in primo modo, neque accidens per accidens ab ea realiter diſtinctum; reſtat, ut ſit accidens proprium & realiter identificatum, & ab ea ex natura rei formaliter diſtinctum. Tum quia iſta potentia naturalis materiæ eſt inclinatio ejus, & aptitudo ad formas; at inclinatio, & aptitudo nihil realiter ſuperaddit naturæ inclinatæ, ut Scot. docet in 4. d. 49. qu. 10. A. Tum quia poſſe perficere, & informare, eſt per ſe proprietas formæ, ergo poſſe perfici, & informari erit proprietas materiæ. Tum tandem quia ita eſt in omnibus aliis, quod ejuſmodi potentiæ, & aptitudines ad actus ſunt paſſiones rerum, ergo ita erit in propoſito.

Contra hanc Concl. objicitur 1. Tum quia adveniente forma in materia, perit potentia ad eam, nam adveniente actu, perit potentia, ex Av. 1. Phyſ. 70. & actus, & potentia opponuntur 9 Met. ergo erit accidens per accidens. Tum quia in ſecunda ſpecie qualitatis poſuit Philoſoph. potentias naturales agendi, & patiendi, ergo eſt accidens de prædicamento qualitatis, ſicut eſt mollities cerę ad recipiendam impreſſionem ſigilli, & durities columnæ ad ſuſtinendam domum. Tum pręterea in cauſis agentibus aſſignatur potentia activa de genere qualitatis diſtincta à ſubſtantia cauſæ; ut calor igni, gravitas lapidi ad deſcendendum, ergo potentia paſſiva ejuſdem rationis cauſis patientibus, ut eſt materia, aſſignari debebit. Tum tandem, quia potentiale alicujus generis, nihil eſt illius generis, at potentia materiæ eſt potentialis reſpectu totius generis ſubſtantiæ, ergo non eſt aliquid illius generis, ſed alterius.

122 Reſp. ad 1. ex Baſſolio 2. d. 12. q. 1. art. 2. ad 1. negando aſſumptum, ſi ſermo ſit de ipſa potentia in ſe formaliter, nam actu perficit potentiam, eam denominat, & in ea recipitur; dum actu quis ridet, non dicitur amiſiſſe potentiam ad riſum, ſimiliter dum ſcribit; quia tamen potentia ſecundùm communem uſum connotat privationem, quæ in materia ſolet præcedere formam, quoad hoc dicitur potentia ceſſare adveniente actu, & dicitur ei opponi, & ita intelligendus eſt Averr. lo. cit. Ad 2. ait Scot. 2. d. 16. q. 1. P. quod propriè loquendo, non eſt potentia activa naturalis vel paſſiva, quæ ponitur in ſecunda qualitatis ſpecie, vel facilitas ad utendum illis agendo, vel patiendo, ut colligitur ex ipſo contextu, quapropter mollities in cera, ut eſt in ſecunda ſpecie qualitatis, non eſt propriè potentia paſſiva recipiendi impreſſionem ſigilli, ſed facilitas illa, quam habet, ut in ea cujuſcumque ſigilli imprimatur exemplar, idem dicendum de duritie columnæ. Ad 3. dicimus ex Doct. in eodem loco, ſubſtantiam eſſe immediatè activam, quare non indiget ad ſuas actiones exercendas aliqua potentia media, realiter ab ea diſtincta, ſed de hoc infrà diſputatione de cauſa efficiente. Interim neganda eſt paritas; tum quia plus requiritur ad agendum, quam ad patiendum, unde ſi eſt neceſſaria potentia activa realiter diſtincta ipſis agentibus, non idcirco paſſiva erit neceſſaria patientibus; tum quia potentia eorum inſtituta eſt ad obeundas operationes quaſdam accidentales, quibus proindè proportionata eſt potentia illa accidentalis, at potentia paſſiva materię inſtituta eſt ad conſtituendum per ſe unum cum actibus ſubſtantialibus, quibus planè proportionata non erit, ſi ponatur accidens. Ad 4. per idem probari poſſet, potentiam illam neque eſſe accidens, quia materia, præſertim in ſententia eorum, cum quibus diſputamus, eſt in potentia ad formas ſubſtantiales, & accidentales, quarè negandum eſt, materiam eſſe potentialem ad quemcumque gradum ſubſtantiæ, eſt enim in potentia ſolùm ad formas, & alias ſpecies completas, vide Scot. 2. d. 12. q. 1.

Secundò Obiicitur, probando, quod ſaltem potentia receptiva formarum accidentalium debeat eſſe accidens. Tum quia actus, & potentia ſunt ejuſdem generis 9. Met. 7. Tum quia inter actum, & potentiam habet eſſe proportio, quare ſi receptiva, & ſuſtentativa ſubſtantialium ponitur ſubſtantialis, quia actus recipiendus eſt ſubſtantialis, eadem ratione in propoſito potentia receptiva, & ſuſtentativa accidentalium debebit eſſe accidentalis. Tum 3. ratio cur receptiva ſubſtantialium ſit ſubſtantialis, & non accidens, eſt, quia ex materia, & forma debet fieri unum per ſe, at hæc ratio non militat in forma accidentali, quia hæc non debet conſtituere unum per ſe cum materia. Tum 4. quia ſi potentia receptiva formarum accidentalium eſt ſubſtantialis, & per ſe in ſecundo modo identificata, ſicut receptiva ſubſtantialium ita ex accidente, & materia fiet unum per ſe, ſicut ex forma ſubſtantiali.

123 Reſp. ad 1. ſępius dictum eſſe ex Scot. 2. d. 16. q. 1. Ad propoſitionem illam intelligi, & pronuntiari a Philoſopho de actu entitativo, & potentia objectiva, non de potentia ſubjectiva, & formali. Ad 2. inter actum, & potentiam non eſt neceſſaria proportio ſecundùm entitatem, ſed proportio receptivi, & receptibilis; perfectivi, & perfectibilis; talis autem proportio verſatur inter potentiam ſubſtantialem & actum accidentalem, quia hìc recipi poteſt in ſubſtantia, & eam ſecundùm quid perficere, at non ita à contra proportionari poſſunt potentia accidentalis, & actus ſubſtantialis, quia forma ſubſtantialis nec recipi poteſt, nec ſuſtentari in accidente, neque illud perficere; & hæc eſt diſparitas, ratione cujus admitti poteſt in materia potentia ſubſtantialis ad formam accidentalem, ſed non è contra potentia accidentalis ad formam ſubſtantialem. Ad 3. utique ſi forma ſubſtantialis debet cum materia conſtituere per ſe unum, non debet illi uniri mediante potentia, quæ ſit accidens, at hoc præciſè non ſufficit, ſed adhuc ulteriùs requiritur, quod actus ſit ejuſdem ordinis cum potentia, & quod potentia ordinetur ad eum primariò, & ab eo recipiat eſſe ſimpliciter, quæ in propoſito non conveniunt formæ accidentali, nam ipſa non eſt ejuſdem ordinis cum materia, nec dat materiæ eſſe ſimpliciter, nec materia ordinatur ad eam primariò, ſed tantum ſecundariò, nimirum propter formam ſubſtantialem. Ad 4. ſimiliter ob eamdem rationem negamus conſequentiam; quamvis enim materia ſeipſa immediatè reciperet accidens, & non per accidens medium, adhuc non reſultaret unum per ſe ex utroque, quia adhuc ipſa non foret per ſe potentia, & accidens per ſe actus in ſenſu, quo loquitur Philoſophus 8. Met. 15. & 16. explicat enim Scot. 3. d. 22. q. unic. F. ita intelligi debere, quòd actus ſit ejuſdem ordinis cum potentia, quod accidenti deeſt, quod eſt ordinis inferioris, explicat etiam 4. d. 11. qu. 3. Y. quod actus debet eſſe primarius, & dans eſſe ſimpliciter, quod accidenti non convenit, qua ratione docet ibidem, quod ſi accidens immediatè recipiatur in materia prima, adhuc cum ea conſtituet unum per accidens, ſed de hac re locuti ſumus initio hujus diſputationis, declarando diſcrimen ex Doct. cit. inter formam ſubſtantialem, & accidentalem, & adhuc fuſius agemus inferius diſputatione de principiis in facto eſſe, declarando, cur ex materia, & forma fiat unum per ſe, non ita ex ſubjecto, & accidente, præſertim cum accidens immediatè recipiatur in ſubjecto, & non media potentia accidentali de genere qualitatis: hìc tamen advertendum eſt, argumentum urgere quoque Adverſarios, qui aſſerunt, hujuſmodi potentiam accidentalem immediatè recipi in materia prima, alia verò accidentia mediante ipſa, igitur ipſi quoque tenentur aſſignare rationem, cur ex materia, & ſua potentia accidentali realiter diſtincta non fiat unum per ſe, cùm ſit in ea immediatè recepta ſine accidente medio.

QUÆSTIO VI.

De appetitu materiæ erga formas.

124 NOn eſt quæſtio de appetitu ęlicito, quia hìc reperitur tantum in naturis cognoſcentibus, & eſt actualis inclinatio naturæ cognoſcentis in bonum præcognitum ſed de appetitu naturali, & innato, qui etiam tribuitur naturis non cognoſcentibus, & eſt habitualis inclinatio naturæ in bonum ſibi connaturale, ut docet Scot. 1. diſt. 1. quęſt. 5. §. *Ad argumenta &c.* in fine, quo ſenſu dicimus, grave appetere ubi deorſum, leve ſurſum, & quidem materiam tali appetitu appetere formam, clariſſimis verbis docuit Philoſophus Phyſ. text. 81. ubi ait, materiam appetere formam, ſicut turpe pulchrum, & fœmina marem; idem docuit Scot. 4. diſt. 49. quęſt. 10. A. ubi adducens dictum Ariſt. modò relatum, inquit, hoc eſſe intelligendum de naturali inclinatione materiæ ad formam, tanquam in propriam perfectionem, idem denique ſuadet ratio; Tum quia unumquodque inclinatur in perfectionem ſibi connaturalem, & eam appetit appetitu innato, ergo & materia formam; Tum quia hìc appetitus in re nihil aliud eſt, quàm aptitudo illius, vel naturalis potentia ad propriam perfectionem recipiendam, at talem eſſe potentiam materiæ ad formas quęſt. præced. demonſtratum eſt, ergo materia verè appetit formam cum omni proprietate; ſolùm igitur manet dubium, quo ſenſu dicatur materia appetere formam; an ſcilicet habeat hujuſmodi appetitum erga formam abſolutè, & in communi tantùm, an potius etiam erga formas in particulari. Et rurſus, ſi omnes, & ſingulas etiam appetit in ſpeciali, dubitandum evenit, quo pacto eas appetat, an ſcilicet æqualiter omnes, & ſingulas, vel nobiliores magis, quæ duo dubia duobus articulis abſolvemus.

ARTICULUS I.

An appetitus materiæ ſit ſolùm ad formam in communi, vel potius etiam ad ſingulas in particulari.

125 PUtant quamplures, appetitum materiæ tendere tantum ad formam in communi, & ferri in formas in ſpeciali ſolum, quatenus formæ ſunt, non quatenus tales in ſpecie, & individuo, quam ſententiam ſequitur Arriag. diſp. 2. Phyſ. nu. 42. Sghemma 1. Phyſ. digreſſ. 5. quęſt. 6. ea ratione, quia ſi hanc in particulari appeteret naturaliter, ſub alia ſtaret violenter. Alii, ut hoc evitarent abſurdum, dixerunt, materiam appetere quidem formas, etiam in ſpeciali ſecundùm varios gradus ſpecificos, & individuales, ſed non uno, & eodem appetitu, ſed tot, quot ſunt formæ appetibiles, unde ſub omnibus naturaliter manet, quia varii ſunt appetitus, ſecundùm quos naturaliter ſatiatur ab hac, & illa forma juxta ſingulorum exigentiam, & quidem quantùm ad appetitivum multiplicitatem ſequitur hanc ſententiam Fuentes 1. Phyſ. diſſ. 3. art. 4. & putat, eſſe Doctoris in 1. diſt. 1. quęſt. 1. ad 4. Communis & vera ſententia eſt, materiam appetere omnes, & ſingulas formas in ſpeciali, uno, & eodem appetitu univerſali, & indeterminato ad omnes, quam ſequitur Averſa quęſt. 20. ſect. 21. Amicus tract. 5. quęſt. 7. dub. 2. Ruvius 1. Phyſ. tract. 1. de materia, qu. 7. dub. 1. & alii paſſim, & præſertim Regent. Pariſienſ. 1. Phyſ. queſt. 9. quęſt. 2. coll.

Dicimus, materiam appetere omnes; & ſingulas formas, nedum ſecundùm communem gradum formæ, ſed etiam ſecundùm peculiares ſpecificos, & individuos, uno, eodemque appetitu univerſali, & indeterminato ad omnes. Concluſio eſt Scot. 1. diſt. 1. quęſt. 1. in reſponſione ad quartum, & quintum, ibi enim ſignificat, formam eſſe materiæ perfectivam ſecundùm omnes ſuos gradus, & materiam eſſe ad omnes, & ſingulas inclinatam, ut in propriam perfectionem, licet indeterminatè; & licèt in reſponſione ad 4. dicat, tot eſſe appetitus in materia, quot ſunt formæ receptibiles in ea, ibi tamen, ut notarunt Vigerius, & Bargius, non loquitur de appetitu univerſali, & aptitudinali, ac indeterminato, ſed de actuali, particulari, & determinato ad ſingulas formas; nam paulò infra in reſponſione ad quintum, loquens poſteà de aptitudinali, & univerſali, expreſsè ſignificat, eſſe unum indeterminatum ad omnes, & ſingulas. Explicatur autem, deinde probatur Conc. appetitus materiæ ad formas, aliud formaliter non eſt, quàm ejus innata inclinatio, & naturalis potentia aptitudinalis ad omnes, & ſingulas formas quęſt. præcedenti declarata, ergo de appetitu materiæ idem prorſus hìc dicendum eſt, quòd de ejus naturali potentia dictum eſt; ſicut igitur potentia tripliciter conſiderari poteſt, ut actuata, ut privata, in quo ſenſu connotat formam, vel privationem, & ſecundùm ſe, in quo ſenſu abſtrahit à forma, & privatione, & dicitur paſſio materiæ; ſic in propoſito appetitus materiæ poteſt ſumi tripliciter, vel cum privatione boni, ſcilicet formæ, & dicitur deſiderium, vel cum ejus poſſeſſione, & dicitur complacentia, ut Tat. 1. Phyſ. quęſt. 7. not. 4. notavit ex Scot. 3. diſt. 17. & 4. diſt. 49. quęſt. 10. vel ſecundùm ſe, ut abſtrahit à privatione, & poſſeſſione, & dicit tantùm inclinationem in bonum ſibi connaturale, ſive fuerit præſens, ſive abſens, & in hoc ſenſu dicitur materiæ proprietas. Rurſus ſicut ibi diſtinximus potentiam in univerſalem, & particularem, remotam, & proximam, diximuſque, illam eſſe unam, & indeterminatam ad omnes formas, hanc verò multiplicari ad formarum multiplicationem; ita pariter in propoſito de appetitu materiæ dicendum eſt, & diſtinguendum eſt, quòd multi ſint appetitus particulares, prout variis diſpoſitionibus afficitur materia, unus autem univerſalis; quia omnes appetit ſub eadem ratione actus, & tendit ad formam abſolutè ſupponentem. Denique ſicut ibi diximus, potentiam univerſalem poſſe ſumi dupliciter, primò pro tali inclinatione ſubjecti in ſuam perfectionem, quòd ſi illa careat, manere dicitur in ſtatu violento; alio modo pro quacunque inclinatione ſubjecti ad perfectionem ſibi proportionatam, qua ſi careat, non proinde dicitur eſſe in ſtatu violento, quia aliam conſimilem habet, & primo modo diximus, potentiam materiæ eſſe naturalem ad formam in communi, & abſolutè ſumptam, & non ad ullam formam in ſpeciali, quia ſi forma vagè ſumpta careat, dicitur eſſe in ſtatu violento, non ſi careat, hac, & illa ſignatè, & ſecundo modo diximus, eſſe naturalem ad omnes, & ſingulas in ſpeciali, quia quælibet eſt ſibi proportionata perfectio, & juxtà ejus univerſalem inclinationem, unde ſi unam deſerat, non proindè ponitur in ſtatu violento, dummodò aliam conſimilem acquirat, ita & in propoſito de appetitu diſtinguendum eſt, & dicendum, quòd ſumendo appetitum in primo ſenſu; utique ſolum formam in communi, & vagè ſumptam appetit, at in ſecundo ſenſu appetit etiam hanc, & illam ſignatè.

126 Probatur autem Concl. quòd materia ſcilicet appetat formas, etiam in particulari; Tum ex dictis art. 1. præced. quæſt. ubi fusè probavimus, potentiam materiæ etiam ad formas in particulari, & individuo, ut ſic eſſe naturalem, quia forma ſecundùm omnes gradus ſuos eſt perfectio materiæ, illo ſolo excepto, in quo cum materia convenit; Tum quia, ut ibidem probatum eſt, forma terminat appetitum materiæ; ut ſupponit abſolute, pro forma ſcilicet in communi, & quacunque forma in particulari, non autem prout ſupponit ſimpliciter, vel perſonaliter; nam licèt omnes reſpiciat ſub una ratione communi, ſcilicet actus, tamen ly actus, ut terminat materiæ appetitum, continet ſub ſe quemcunque gradum formæ, in quo à materia differt, & non ſignificat tantùm gradum genericum formæ; Tum prætereà intantum dum materia eſt ſub una forma, retinet adhuc appetitum ad aliam, quia perfectionem, quam poſſet habere ab alia forma, non habet ab iſta, ſub qua actu manet, at perfectionem genericam formæ habet actu ab iſta, ſicut haberet ab illa, ergo dicitur appetere, quam non habet, ſub ratione ſpecifica, & ad eam in hoc ſenſu remanet appetitus in materia; Tum inſuper nulla forma ſatiat appetitum materiæ totum, & totaliter, quia nulla forma continet virtualiter perfectionem aliarum formarum, ergo appetitus materiæ, nedum tendit in gradum genericum, ſed etiam ſpecificum, & individualem, nam ſecundùm gradum genericum unaquæque forma aliam continet, & cum ea convenit, cùm hic gradus ſit ejuſdem rationis in omnibus, Tum rurſus ex materia, & forma fit unum per ſe, quia hæc eſt per ſe actus, & illa potentia, at certè non fit ex eis unum per ſe tantùm unitate generica, ſed etiam ſpecifica, & individuali, ergo forma eſt actus, & perfectio materiæ, nedum ſecundùm gradum genericum, ſed etiam ſecundùm ſpecificum, & individualem.

Quòd autem non ſit neceſſe appetitus materiæ multiplicare, probatur ex dictis art. 3. quęſt. præced. Tum quia unus ad omnes ſufficientiſſimus eſt, indeterminatus, & univerſalis, ſicut in homine eſt una aptitudo ridendi ad multos actus, in lapide una inclinatio ad multos deſcenſus; Tum quia tot de facto reperirentur aptitudines, & appetitus in materia ſimul, quot formæ poſſibiles ſunt; Tum quia iſti appetitus determinati ad hanc, & illam formam, videntur non eſſe ſimul in materia compoſſibiles, ſicut neque formæ; Tum tandem quia adhuc cum iſta multiplicitate reſpectuum non ſalvatur naturalis quies materiæ ſub oppoſitis formis; nam licèt naturaliter quieſceret ſub forma aquæ, ſpectato appetitu determinato ad illam formam, adhuc tamen violenter quieſceret ſpectato appetitu determinato, quem habet ad formam ignis; quare præſtat cum Scot. loc. cit. in fine, ſalvare quietem naturalem materiæ ſub omnibus, & ſingulis formis ob appetitum, & inclinationem indeterminatam ad omnes.

127 In oppoſitum objicitur 1. Si materia appetit formas, etiam in ſpeciali, vel appetit formam, quam habet, vel quam non habet, neutrum dici poteſt, ergo non appetit formas in ſpeciali, probatur minor quo ad 1. partem, quia nullus appetit quod poſſidet, & privatio eſt cauſa appetitus, & oppoſitum manifeſtè docet Philoſophus text. 81. probatur quo ad 2. Tum quia cùm eam habere non poſſit, niſi per expulſionem ejus, quam habet, appeteret corruptionem compoſiti, & etiam aliquo modo ſui, quo ad illud eſſe ſubſtantiale, quod à forma habita recipit; Tum quia cauſa appetitus formæ, quam non habet, præſertim exiſteret ejus privatio, ut docet Philoſophus in text. at hoc dici non poteſt, quia unum contrarium non eſt cauſa appetitus alterius; & ſimplex negatio, vel privatio nequit eſſe cauſa entitatis poſitivæ, qualis eſt appetitus; & demum ſi propter privationem materia appetit formam non habitam, non eam appeteret per ſe, & ſecundùm propriam naturam, ſed per accidens, ratione ſcilicet privationis, quæ ſibi merè accidit.

Reſp. ex dictis, appetitum materię, ut eſt ejus proprietas, tendere in formam, ut perfectionem ſibi connaturalem, præſcindendo ab hoc, quòd ſit præſens, vel abſens, juxta vero connotata abſentię, vel præſentię, privationis, vel poſſeſſionis, vocatur deſiderium, vel complacentia, & ſicut connotata iſta materiæ accidunt, ita & appetitus ſub his rationibus; formam ergo, quam habet, appetit appetitu complacentię, quatenus naturaliter, & juxta ſuam inclinationem ſub ea quieſcit, & privatio non eſt cauſa complacentiæ, ſed deſiderii; &

de appetitu ſub ratione deſiderii verum eſt, non appetere tantùm quæ non habemus, & in hoc ſenſu loquitur Philoſophus loc. citat. cùm ait, materiam non appetere formam, quam habet, appetit verò quam non habet, appetitu deſiderii, ex quo negant quamplures, ſequi in materia appetitum corruptionis formæ habitæ, & compoſiti, quia non eſt abſolutum, ſed conditionatum, ſi ſcilicet præſenti forma deſtituatur, at licèt diſtinctio hæc rectè quadret appetitui elicito, appetitui tamen naturali rectè accommodari non poteſt, cùm enim hic ulla interveniat cognitio, nulla deliberatio, non videtur, undè prodire poſſit præfata conditio: præſtat igitur dicere cum communi, appetitum formæ abſentis in materia eſſe abſolutum, indè tamen non ſequi, quòd per ſe appetat corruptionem formæ præſentis, & compoſiti, ſed tantum per accidens, quatenus ad formam habendam conſequitur privatio habitæ, id enim, quod appetit, eſt ſola forma habenda, non verò privatio habitæ, quia privatio formæ non eſt perfectio materiæ eo modo, quo dicere ſolemus, generans generare per ſe novam formam, privationem vero præcedentis ſolùm per accidens inducere præter ejus intentum; Ad alteram probationem dicimus, privationem eſſe cauſam appetitus, non ſecundùm ſe, ut dicit poſitivam inclinationem materiæ in formam, ſed in ratione deſiderii præciſè, quo ſenſu nihil poſitivum dicit, & quamvis unum contrarium poſitivum nequeat eſſe ratio appetendi aliud, id tamen eſſe poteſt in privativis; & denique verum eſt, materiam per accidens, ideſt ratione privationis connotatæ, appetere formam, appetitu deſiderii, at per ſe, & ſecundùm propriam naturam, appetit illam, ut appetitus dicit abſolutam inclinationem in propriam perfectionem.

Sed inſtat Arriag. cit. probans materiam, non poſſe habere appetitum naturaliter loquendo reſpectu formæ ſubſtantialis per modum deſiderii, quia naturaliter non poteſt carere forma, ergo illam non poteſt reſpicere ut abſentem, ergo nec deſiderare. Dices, deſiderare, quam non habet, præſertim perfectiorem. Contra inſtat, quia nullam formam determinatè appetit, ſed omnes disjunctivè & in univerſali, quatenus complementum ejus, ergo debet carere omni forma, ut eam deſiderare dicatur, quod naturaliter eſt impoſſibile.

Reſp. hanc difficultatem urgere negantes appetitũ in materia ad formas in particulari, nam in hac opinione, ut materia formam deſiderare dicatur, non ſufficit abſentia unius, vel alterius formę, quia eas non appetit ſub particulari ratione, ſed omni forma prorſus denudari debet, quod eſt naturaliter impoſſibile; undè Arriag. negans appetitum materiæ ad formas in particulari, benè conſequenter loquitur; dum negat in ea appetitum deſiderii. Verùm in ſententia oppoſita, quam nos ſequimur, argumentum non urget, quia ad appetitum deſiderii dicimus ſufficere abſentiam unius formæ & quidem talem appetitum in materia dari docuit Ariſt. cùm dixit privationem generare appetitum in materia, cum hoc dictum explicari nequeat, niſi de appetitu deſiderii.

128 Secundò Obiicitur. Tum quia impoſſibile eſt, oppoſita ſimul eſſe, ergo non poteſt appetere formas in particulari, & ſub particulari ratione, quia ut ſic ſunt contrariæ, & incompoſſibiles. Tum 2. quia ratione contrarietatis formarum, ſi ſub una ſtat naturaliter, ſub alia detineretur violenter. Tum 3. communis illa reſponſio de appetitu complacentiæ reſpectu formæ habitæ, & deſiderii reſpectu non habitæ, repugnare videtur, nam deſiderium formæ non habitæ incompoſſibilis habitę, directè excludit complacentiam habitę, quia ideò quam non habet, appetit, quia quam habet, faſtidit, & renuit. Tum inſtat Arriag. materia omnes formas reſpicit ſub eadem ratione, ſcilicet ſub ratione actus, ergo cùm habet unam, non eſt, cur appetat aliam, quia habet jam rationem formalem, cur aliæ ſunt appetibiles, quia hæc in omnibus reperitur. Tum denique, quia etiamſi omnes appetat in particulari, cùm tota materia ſit ejuſdem rationis, & actu ſubſtet omnibus formis actu exiſtentibus in Univerſo, nulla ſibi remanet appetenda.

Reſp. ad 1. appetitum materiæ eſſe indeterminatum ad oppoſita, non quidem ſimul habenda, ſed ſucceſſivè, qualis eſt indeterminatio voluntatis ad velle, & nolle. Ad 2. ſæpè dictum eſt, indeterminationem appetitus ad omnes formas tollere violentiam à primo paſſo ex Scot. 1. d. 1. q. 1. in fine. Ad 3. falſum eſt, repugnare appetitum deſiderii formæ abſentis, complacentiæ præſentis, quia re vera, ut ait Averſa cit. materiam quieſcere, & complacere in forma præſenti, & abſentem appetere, aliud in re non eſt, niſi habere de ſe potentiam, & aptitudinem ad omnes, & unam habere actu, aliam non habere actu, quod planè nullam involvit repugnantiam, nec ratio cur appetat abſentem, eſt, quia faſtidiat pręſentem, ſed quia non ſolùm ad iſtam, quam habet, ſed etiam ad alias dicit aptitudinem. Ad 4. materia reſpicit formas, non ſolùm ſub ratione actus in communi, ſed etiam ſub ratione talis actus, ſub qua ratione multis caret; dicitur autem omnes reſpicere ſub eadem ratione, quia omnes reſpicit ſecundùm gradum genericum, ſpecificum, & individualem actualitatis, & hęc eſt ratio ſpecificativa appetitus materię, argumentum urget ponentes, appetitum materię terminari ad omnes formas, ut formę ſunt precisè. Ad 5. licèt materia ſit ejuſdem rationis ſpecificę, tamen diverſę ſunt materię portiones individuales, ſingulę habentes aliquam formam, & cęteris carentes; hęc igitur, & illa materia deſiderant formas in aliis exiſtentes, & non tantùm exiſtentes; ſed etiam poſſibiles exiſtere, quas tamen numquam habuerant, imò & appetunt formas, quas anteà habuerunt, & amiſerunt, appetitu nimirum remoto, & ad actum non reducibili per agens naturale, ſaltem ſecundùm communem naturę curſum, ut ſatis explicatum eſt art. 2. q. pręced.

ARTICULUS II.

An materia æqualiter appetat omnes formas in particulari, vel nobiliores magis, & dum eſt ſub nobiliori, an minùs nobilem appetat.

129 CIrcà primam quæſiti partem, Recentiores ferè omnes aſſerunt, materiam omnes ęqualiter appetere formas, & non magis perfectas, quam imperfectas, ita Ruvius tr. 1. q. 7. dub. 2. Averſa q. 20. ſec. 11. Amicus tract. 5. q. 7. dub. 3. & ex noſtris Fuentes 1. Phyſ. q. 2. diff. 3. art. 3. qua de cauſa etiam alteri parti quæſiti affirmativè reſpondent: ſi enim materia æqualiter appetit omnes formas, & non magis perfectas, quam imperfectas, ſequitur manifeſtè, quòd ſub imperfectiori exiſtens, adhuc appetitum retinere debet imperfectioris.

Dicimus primò, materiam non æqualiter omnes appetere formas in particulari, ſed nobiliores magis, eſt contra relatos Auctores, & colligitur ex Scot. 4. d. 49. q. 10. B. ubi probat, appetitum naturalem ad majorem perfectionem eſſe majorem, & ad maximam, qualis eſt Beatitudo, eſſe maximum, quod probat ex Philoſopho initio 1. Met. ſic arguente: ſi omnes homines natura ſcire deſiderant, ergo maximam ſcientiam, qualis eſt Metaphyſica, maximè deſiderant, ergo tam ſecundùm Scotum, quam Philoſophum, appetitus naturalis non eſt æqualis ad omnes perfectiones ſibi conſentaneas. Colligitur item ex Scot. 4. d. 50. q. 5. A. ubi docet, quòd appetitus naturalis in Beatis ad Beatitudinem non expletur ſimpliciter per quemcumque beatitudinis gradum, quia non æqualiter appetit hunc, vel illum, ſed ſicut ſummè non appetit niſi ſummum, ita ſimpliciter non niſi in ſummo quietari poteſt; de appetitu igitur materiæ (ſi principiis Scoti volumus inhærere) eſt pariter diſcurrendum, quòd non ſit æqualis ad omnes formas, ſed inæqualis juxtà formarum perfectionem inæqualem.

130 Probatur autem Concluſio primo ex illo loco Topico, quo uſus eſt Ariſt. 1. Met. loc. cit. In cauſis præciſis ſicut ſe habet ſimpliciter ad ſimpliciter, ita magis ad magis, & maximum ad maximum, 2. Top. ſed materia ſimpliciter appetit formam, quia forma eſt ejus perfectio ſimpliciter, ergo magis appetit formam, quæ magis eam perficit, & maximè, quæ eſt ejus perfectio maxima. Deindè, quod magis intenditur à natura, magis quoque appetitur, ergo cum perfectiores formas intendat magis, quam imperfectas, conſequenter etiam eas magis appetet. Confirm. quia hac ratione adverſarii ipſi inquiunt, materiam appetere formas, tam ſubſtantiales, quam accidentales, ſed illas magis, & primariò, quia has appetit propter illas, juxta regulam illam Philoſophi 1. Poſt. c. 2. *Propter quod unumquodque tale, & illud magis*, ergo etiam erga formas ipſas ſubſtantiales admittere debent in materia inæqualitatem appetitus, ſicut inæqualitas perfectionis reperitur in ipſis formis, eò præſertim, quia omnes ferè difficultates, quas contra nos urgent, contra ipſos retorqueri poſſunt, dum hanc inæqualitatem admittunt in appetitu materiæ ergo formas ſubſtantiales, & accidentales, quem plures illorum ponunt unicum ad utraſque. Dices hoc non urgere, quia materiia non magis appetit formas ſubſtantiales, quàm accidentales, quia illæ ſunt perfectiores iſtis, ſed quia iſtæ ſunt diſpoſitiones ad illas, & finis magis appetitur, quàm medium, forma autem imperfectior ſubſtantialis non ſubordinata, de qua eſt ſermo, non appetitur propter formam perfectiorem. Hęc inſtantia rationem allatam non enervat, cujus ſcopus ęſt oſtendere dari poſſe inæqualitatem, & magis, & minus in appetitu naturali (quod Adverſarii negant) undecumque hoc proveniat. Demum probari poteſt ex proportione ad appetitum elicitum, quo magis appetitur majus bonum, ergo ſervata proportione, idem dicendum erit de appetitu innato, quòd per modum ponderis inditi ab Auctore naturæ, magis naturam inclinat in perfectionem majorem.

Reſpondent, diſparem eſſe rationem de appetitu naturali, & rationali, quia hic ſequitur cognitionem, diſcernitque inter bonum, & malum, ideò appetitu ordinato ſemper appetit majus bonum; at naturalis cum non ſequatur cognitionem, non habet diſcretionem perfectioris, & imperfectioris formæ.

Sed contrà, quia quod gerit cognitio in naturis cognoſcentibus, hoc ſupplet natura ipſa in non cognoſcentibus, ergo ſicut in cognoſcentibus illa diſcretio majoris, & minoris boni fit à cognitione, ita in non cognoſcentibus fieri debet ex ipſo naturæ inſtinctu. Accedit, quod natura in non cognoſcentibus diſcrevit inter bonum, & malum, dum indidit illis appetitum erga propriam perfectionem, & averſionem erga contraria, ſic aqua refugit calorem, & appetitu frigus ergo diſcrevit etiam inter magis, & minus bonum; & ſi prima diſcretio, quamvis propria videatur naturæ cognoſcentis, adhuc tamen ſuo modo indita eſt quoque non cognoſcenti etiam & altera. Denique naturalis inclinatio debet eſſe cum maxima rectitudine, cum immediatè ſit indita ab Auctore naturæ, at naturalis rectitudo poſtulat, ut bonum majus præferatur minori, ergo naturalis appetitus ita eſt à Deo conſtitutus, ut per modum ponderis naturam ipſam magis reddat propenſam in majus bonum.

Reſp. Averſa loc. cit. quia ex parte ipſarum formarum verè datur inæqualitas, dici poſſe, materiam inæqualiter appetere formas termi-

terminativè ſolùm; ideſt appetere varias formas, quarum una eſt perfectior alia. Verùm appetitus materiæ in ſe conſideratus eſt prorſus æqualis ad omnes. Sed impugnatur eodem modo, quo reſponſio præcedens, nam ſi datur inæqualitas in perfectionibus, debet etiam dari in inclinatione naturæ ad illas; Et ſicut nullus prudens præferret minus bonum majori, ita Auctor naturæ minus prudenter naturas rerum conſtituiſſet, ſi illis indidiſſet appetitum, æqualem in majorem, & minorem perfectionem, & in hanc, & illas feciſſet inclinatas æqualiter.

131 In oppoſitum objicitur 1. Potentia materiæ indeterminata eſt, & indifferens ad omnes formas, ita quòd non magis unam, quàm aliam recipere nata eſt, ergo etiam appetit omnes, cum ejus appetitus à potentia naturali non differat. Conf. Ab agente naturali ſolùm determinatur materia ad recipiendam hanc potius quam illam formam, etiam ſi perfectiorem, ergo ex ſe æqualiter omnes reſpicit; Denique licèt figulus intendat ex creta effingere vas pulcherrimum; creta tamen ex ſe eſt indifferens, ita in propoſito, etiam ſi agens naturale intendat inducere perfectiorem formam, materia tamen indifferenter ſe habet.

Reſp. potentiam materiæ eſſe indeterminatam, & indifferentem ad omnes formas, quatenus indifferentia excludit inclinationem determinatam, non quia excludit inclinationem majorem ad unam, dummodo adhuc inclinetur ad alteram, & ſic etiam in eodem ſenſu æqualiter appetit omnes, ut ly ęqualiter excludit inclinationẽ determinatam, non ut excludit inclinationem majorem. Ad confirm. concedimus pariter, materiam determinari potius ad receptionem iſtius formæ, quam illius, ab agente naturali, quia æqualiter de ſe reſpicit omnes, ùt æqualitas dicit indeterminationem; adhoc non impedit, quin de ſe magis inclinetur in perfectionem, licèt de ſe determinata non ſit ad illam. Ad aliam tenet paritas in hoc tantùm, quòd ſicut materia artificialium ab agente determinatur ad recipiendam hanc potiùs, quam illam formam, ita, & materia naturalium, aliàs non tenet, quia materia naturalium eſt in potentia naturali ad formas naturales, ſed materia artificialium ad artificiales eſt ſolùm in potentia neutra ex Scoto 2. d. 18. q. un. B.

132 Secundò objicitur. Tum quia petere magis majus bonum, quam minus, eſt appetitivum cum delectu, hoc enim fit pręvia cognitione præferente majus bonum minori, ergo non poteſt convenire materiæ, cujus appetitus nullam ſequitur cognitionem, nec ullam, habet diſcretionem majoris, vel minoris perfectionis formarum; Tũ quia ſi ad unam inclinatur magis, quàm ad aliam, ergo tranſeundo à forma perfectiori ad imperfectiorem, aliquam ſub iſta pateretur violentiam, & non æquè naturaliter quieſceret ſub omni; Tum tandem quia reſpicit materia formas, ut faciat unum per ſe cum illis, at hoc æqualiter præſtatur per omnem formam, ergo &c.

Reſp. aſſumptum non eſſe univerſaliter verum, quamvis enim in cognoſcentibus ille appetendi modus ortum ducat ex judicio, majus bonum minori præferente, non idcirco judicium eſt præciſa cauſa ſic appetendi; poteſt enim etiam oriri ex inſtinctu naturæ, eò magis rem in propriam perfectionem inclinantis, quo major eſt illa perfectio. Ad 2. negatur conſequentia, quia, ut docet Doctor lo. ſæpè cit. 1. d. 1. q. 1. in fine, quies violenta numquam eſt, niſi quieſcens determinatè inclinetur ad oppoſitum, ideo cum materia non habeat inclinationem determinatam ad formam perfectiorem, licèt habeat majorem, ideò ſimpliciter, & abſolutè loquendo, non patitur violentiam ſub imperfectiori, declarat id Scotus in ſimili 4. d. 50. q. 5. A. aptiſſimo exemplo, dum ait, non oportere, ut appetitus naturalis naturaliter quieſcat, habeat omnem perfectionem, cujus eſt ſummè capax, *Patet de gravi*, inquit Doctor, *quod appetit eſſe ſummè deorſum, ſcilicet in centro, & tamen non omne grave poteſt eſſe in centro, & ſi tolleretur impedimentum, eſſet ſummè deorſum, & tamen non poteſt eſſe, ſed facit ſe deorſum, quantum poteſt, & ibi naturaliter quieſcit*. hęc Doctor, atque ita ſicut lapis non quieſcit violenter in ſuperficie terræ, ſed naturaliter, cùm non ſit extra Sphæram, & latitudinem ſuæ naturalis perfectionis, quæ eſt ubi deorſum, nec omninò ſejunctus ab ea, ita materia non quieſcit violenter ſub forma imperfectiori, ſed naturaliter; cùm ſic exiſtens, non ſit extra latitudinem ſuæ naturalis perfectionis, qualis eſt quælibet forma; an verò æquè naturaliter quieſcat ſub perfectiori, & imperfectiori, dicendum eſt, æquè naturaliter quieſcere, ut naturalitas excludit violentiam, & non æquè naturaliter, ut naturalitas dicit majorem, vel minorem inclinationem. Ad 3. negatur minor, abſolutè loquendo, nam licèt per quamcumque formam ſubſtantialem conſtituatur cum materia per ſe unum, hoc tamen perfectius conſtituitur, quo perfectior eſt forma.

133 Tertiò, Objicitur. Tum quia ſi materia meliorem formam appeteret, unam tantùm appeteret, quia ex omnibus, una eſt omnium perfectiſſima. Tum etiam quia ſic appetere deberet per ſe interitum formarum ignobilium, quæ ſunt cum nobiliori incompoſſibiles. Tum prætereà, ſi ita eſſet, numquam ex nobiliori compoſito fieret ignobilius, contra experientiam, & ob hanc rationem, ait Amicus loc. cit. ſibi hanc opinionem placere. Tum denique quia in re indiviſibili non eſt prius, & poſterius, nec magis, & minus, quia hæc dicunt comparationem, quæ eſt inter plura, ſed appetitus materiæ eſt unicus, & indiviſibilis ad omnes formas, incapax intenſionis, & remiſſionis, ergo non poteſt recipere magis, vel minus.

Reſp. negando ſequelam, quia cum appetitu majori nobilioris formæ ſtat quoque appetitus ignobilioris, ut conſtabit concluſione ſequenti. Ad 2. negatur conſequentia, quia ita eſt incompoſſibilis forma ignobilior cum nobiliori, ſicut duæ æquè nobiles, quare ſicut ſupra diximus, ex hoc, quod materia appetit formam, quam non habet, ſequi, quod appetat interitum illius, quam habet, ſolum per accidens, & indirectè, ita in propoſito. Ad 3. item negatur conſequentia, quia cum majori appetitu ad perfectiorem formam ſtat adhuc appetitus ad imperfectiorem, ad quam, ſi ab agente extrinſeco determinetur materia, ſequitur naturaliter compoſitum imperfectius; concluderet argumentum, ſi ngaremus in materia inclinationem ad imperfectiorem formam, dum eſt ſub perfectiori. Ad 4. quę eſt ratio cæteris efficacior, nec tamen ab Adverſariis adhibetur, dicimus, etiam ipſos teneri ad ſolutionem argumenti, cùm quidam eorum aſſerant, uno, & eodem appetitu materiam appetere formas ſubſtantiales, & accidentales, illas tamen magis, & primariò, has minus, & ſecundariò; reſpicit igitur materia quidem indiviſibiliter, uno, & eodem reſpectu aptitudinali omnes formas, tamquam terminum adæquatum, tamen reſpectus ille prius ex natura rei refert materiam ad formam perfectiorem, quàm ad imperfectiorem, & eodem reſpectu reſpicit illas cum tali ſubordinatione, & in hoc ſenſu dicimus, magis appetere perfectiorem, quam imperfectiorem, & non quia intenſionem aliquam, vel remiſſionem in ea cogitare velimus in ordine ad diverſas formas.

134 Dicimus ſecundò, materiam, dum eſt ſub nobiliori forma, adhuc appetere minus mobilem, eſt Scoti 1. d. 1. q. 1. ad quartum, ubi inquit, quod nulla umquam forma, quantumcumque perfecta, ſatiat totaliter, & extenſivè appetitum materiæ, niſi in illa una omnes formæ inferiores includerentur, & ideò quia nulla de facto datur talis forma, quæ ſic adæquatè contineat perfectiones omnium formarum, ideò numquam deſinet appetere imperfectiorem, quantumcunque ſit ſub perfectiori. Prætereà probatur concluſio evidenti ratione; ſi non appetit materia formam ignobiliorem, dum eſt ſub nobiliori, ergo non poterit naturaliter nobiliorem amittere, ac per conſequens compoſitum ex illa reſultans v. gr. homo ex anima, quæ eſt omnium nobiliſſima forma, erit incoruptibile, conſequentia patet, quia corruptio formæ præſentis oritur ex appetitu formæ non habitæ. Nec reſpondere valet, poſſe hanc corruptionem ſequi ex appetitu formæ nobilioris, quia inter formas quoad perfectionem eſt proceſſus in infinitum. Non valet. Tum quia hoc eſt adhuc in quæſtione. Tum quia etiam ſi ſit poſſibilis forma perfectior anima rationali, de facto tamen nulla perfectior reperitur, nec de potentia Dei ordinaria poſſibilis eſt perfectior; atque ita de facto homo incorruptibilis erit. Tum demum, quia, ut ait Amicus loc. cit. experientia conſtat, ſequi corruptionem compoſiti, etiamſi fiat compoſitum imperfectius, ergo ex appetitu formæ imperfectioris de facto ſequitur corrupt. Dices adhuc ſequi poſſe corruptionem nobilioris formæ in materia ſine appetitu formæ ignobilioris, quia poſſet agens naturale adhuc introducere diſpoſitiones contrarias illi formæ, & eam expellere, & aliam inducere, ſicut poteſt inducere calorem in aqua, quamvis aqua non appetat illum. Neg. aſſumptum, quia appetitus materiæ ad alias formas præter habitam, eſt unica, & præciſa radix corruptibilitatis compoſiti, undè ſi daretur materia ſub forma perfectiſſima, quæ totaliter ſatiaret materiæ appetitum in ordine ad cęteras formas, compoſitum illud eſſet incorruptibile prorſus, ut quidam de cęleſtibus corporibus philoſophantur, imò in ipſam aquam ideò poteſt agens naturale calorem inducere, qui licèt aqua repugnet, materia tamen, quæ eſt ſub forma aquæ, appetit formam ſubſtantialem indiviſibilem per calorem.

135 Sed contra concluſionem objicitur 1. Tum quia voluntas, quantumvis libera, non eligit minus bonum in comparatione majoris, nec igitur materia appetit naturaliter formam imperfectiorem comparatione perfectioris. Tum quia forma minus nobilis non eſt bonum, ſed malum comparatione nobilioris, ergo nequit appeti à materia ſub iſta comparatione, quia malum non eſt appetibile. Tum etiam, quia forma virtualiter continens aliam formam, explet appetitum materię reſpectu illius ex Scot. 2. d. 14. q. 1. B. ſed forma perfectior continet virtualiter imperfectiorem, ſicut ſpecies ſuperior inferiorem ex eodem 4. d. 1. q. 1. ergo. Confirm. Quando materia manet perfecta ut octo, expletus utique eſt appetitus ejus quoad omnes gradus inferiores, ergo cùm materia perficitur forma ut octo, non poteſt appetere formam minus nobilem perficientem ut quatuor, vel ſex, quia talis appetitus ſupponitur expletus per formam perficientem ut octo. Denique potentia intellectiva ſatiatur omnino perfectiſſimo intelligibili; ſcilicet Eſſentia Divina, ergo etiam potentia materiæ perfectiſſima forma.

Reſp. negando aſſumptum; longè enim probabilius eſt, poſſe voluntatem eligere minus bonum relicto majori ob ſuam libertatem, juxta illud Poetæ, *Video meliora, proboque, deteriora ſequor*, ita quoque poterit materia inclinari in formam imperfectiorem ſub perfectiori manens; preſertim quia non exercetur in materia talis inclinatio conſiderata comparatione majoris, vel minoris perfectionis in forma, ſed abſolutè inclinatur in formam, magis in perfectiorem minus in imperfectiorem. Ad 2. negatur, minus bonum comparatione majoris eſſe ſimpliciter malum, potius enim eſt ſimpliciter bonum, & ſecundùm quid malum, & ideò poteſt appeti etiam comparatione majoris boni; Accedit, in caſu in noſtro non intervenire, ut dicimus, talem comparationem formę imperfectioris ad perfectiorem. Ad 3. continentia virtualis unius in alio ſumi poteſt dupliciter, vel ſimpliciter, & in rigore, & ſic dicimus, animam rationalem continere ſenſitivam, & vegetativam, quia rationalis continet illas, non tantùm per exceſſum perfectionis, ſed per equivalentiam quoque in mune-

muneribus, vel ſecundùm quid, & ita omnis ſpecies perfectior continet imperfectiorem per ſolum ſcilicet exceſſum perfectionis; de continentia virtuali primi generis verificatur major, de continentia ſecundi generis tantùm verificatur minor. Ad 4. conceditur antecedens de gradibus inferioribus ejuſdem rationis, non alterius, & ideò negatur ſequela, quia gradus perfectionis, quos alia forma, & ſi minus nobilis ſit tribuit, ſunt alterius rationis, & ideò non poſſunt virtualiter contineri in forma ſuperiori, ut ſufficit ad explendum materiæ appetitum in ordine ad eos. Ad 5. negatur paritas, quia ſatiatur intellectus in Divina Eſſentia, eo quia reperitur in ea in ordine ad alia objecta, nedum primitas perfectionis, ſed etiam virtualitatis; forma verò perfectiſſima habet ſolam primitatem perfectionis in ordine ad alias, quæ ſine primitate virtutis non ſufficit ad ſatiandum materiæ appetitum, ut Scot. docet loc. cit. 1. d. 1. q. 1. ad 4.

136 Quæres, an ſicut materia dicitur appetere formam, ita dici queat, forma appetere materiam? Reſpondemus affirmativè. Tum quia ſicut quæſt. præcedenti tribuimus etiam formæ potentiam informativam, aptitudinem nimirum ad informandum, ita ſuo modo quoque hìc debemus tribuere appetitum, Tum quia appetitus, ut ſumitur hoc loco à nobis, nihil aliud eſt, quam inclinatio; forma autem naturaliter inclinatur in materiam, ut in ſuum ſubjectum perfectibile, ut docet Doctor quol. 13. propè finem; Cui accedit, quod etiam forma in unione ad materiam aliquam acquirit perfectionem, ut docet idem 2. d. 14. q. 1. in fine; abſolutè tamen appetitus, potius materiæ, quam formæ tribuitur, quia forma eſt actus perficiens, & determinans materiam, non ſic materia formam, & ita eſſe loquendum, hac de cauſa docuit Philoſoph. 1. Phyſ. S 1.

QUÆSTIO VII.

Quomodo formæ ſubſtantiales fiant ex materia, & an omnes ex ejus potentia ſint eductæ.

137 DE generatione formarum ex materia tres extant ſententiæ, duæ extremæ, & una media; prima extrema tenet, formam ante ejus generationem in materia præexiſtere actu, ſed veluti latentem, & actione poſtea agenti naturalis in lucem extrahi, & quaſi è materia depromi; ſed non omnes ita opinantes eodem modo loquuntur: Aliqui enim formam totaliter præexiſtere dixerunt, ut Anaxagoras cum aliis quibuſdam veteribus: Alii verò non totaliter, ſed ſecundùm aliquid ſui tantum, quod ſit veluti inchoatio ejuſdem formæ, & hi rurſus diviſi ſunt, nam hoc volunt alibi præcedere, veluti aliquam ſui partem, & ita ſignificavit Soncin. 7. Met. q. 28. licèt non aſſertivè teneat: Alii dixerunt, præcedere formam in materia, ſecundùm eſſe eſſentiæ, & fieri de novo ſecundùm eſſe exiſtentiæ, ut Albert. tra. 3. Phyſ. c. 3. Alii id, quod formæ præcedit in materia, nihil actuale eſſe volunt, ſed purum eſſe poſſibile formæ, quod in generatione poſteà convertatur in eſſe actuale ejuſdem, ut Baccon. 2. d. 18. q. un. art. 2. & quodl. 1. q. 6. art. 2. & iſti ab hac prima ſententia recedere videntur; quæ per inchoationem formæ aliquod eſſe actuale ipſius formæ in materia præcedens intelligit.

Secunda ſententia extrema aſſerit, formas ante generationem nullo modo in materia præexiſtere, nec actu, nec potentia; ſed contineri ſolùm in virtute, & potentia activa cujuſdam ſuperioris agentis, à quo producuntur, & ab agente poſteà immediato uniuntur materiæ, ita quod dum generatur ignis ex ligno, forma ejus non præxiſtebat in materia, nec actu, nec potentia, ſed materia ipſa diſponitur ab alio igne per calorem, & ſiccitatem, & in materia ſic ab igne diſpoſita producitur forma ignis à quadam Intelligentia, & ſic ab ea producta unitur materiæ per actionem ignis, & fit generatio novi ignis eo ferè modo, quo nos dicimus, contingere in generatione hominis, in qua homo generans per virtutem ſeminalem diſponit materiam, qua ſic diſpoſita, fit anima rationalis à ſolo Deo, & ab agente immediato unitur materiæ ſic diſpoſitæ, ita ut anima, nec actu, nec potentia præfuerit in materia, ſed ſolùm in potentia, & virtute Dei eam producentis; tribuitur hæc opinio Platoni in Phædone, & eam tenuit Avicen. lib. 1. ſuff. c. 2. ubi docuit, formas nullo modo præcedere in materia, ſed ſolum in potentia, & virtute activa illius Intelligentiæ, à qua producuntur in materia, & ab hac ſententia non multum diſtare videtur Raguſeus diſp. 16. ut colligitur ex c. 15. 16. & 17. ubi tamen non ab Intelligentia, ſed à Cœlo omnes formas originem trahere contendit.

Tertia ſententia media, quæ communis eſt in ſchola Peripatetica, duo aſſerit contra præfatas opiniones extremas; Primum eſt, quod forma ante generationem rei naturalis non præcedit actu in materia contra primam; Alterum, quod præcedit in potentia paſſiva materiæ, & non ſolùm in virtute activa agentis, contra ſecundam; per generationem verò educi de potentia materiæ, & incipere eſſe actu, ſed quid ſit formam educi de potentia materię, & quid ad veram eductionis rationem requiratur, quot capita, tot ſententiæ, ut poſteà videbimus.

Circa alteram quæſiti partem vertitur dubitatio inter recentiores de formis præſertim Cœlorum, & Elementorum, an ſcilicet in prima Mundi creatione fuerint hujuſmodi formæ de potentia materiæ eductæ, an potius ex nihilo factæ per partiales creationes, vel ſaltem ad creationem compoſitorum concreatæ. Negant aliqui fuiſſe eductas cum Fonſeca 5. Met. c. 2. quæſt. 4. & Conimb. 1. Phyſ. c. 9. quæſt. 12. art. 5. affirmant alii cum Molina, & Vaſq. 1. p. qu. 45. art. 5. Ruvio 1. Phyſ. tr. 2. qu. 2. Hurt. diſp. 4. ſect. 2. Averſa q. 20. ſect. 7. Mediam ſententiam tenet Suarez in Met. diſp. 15. ſect. 2. & 3. dicens, formas Elementorum fuiſſe eductas, non autem formas Cœlorum.

ARTICULUS I.

Oſtenditur, formas non fieri in materia per inchoationes actuales præcedentes, nec ſola virtute Intelligentiæ cujuſdam ſeparatæ in eam induci.

138 DIcimus primò, formas ante generationem non præexiſtere actu in materia ſecundùm aliquid ſui eſſe; Concluſ. eſt Scot. 2. d. 18. quæſt. un. ubi ex profeſſo has formarum inchoationes refellit, & S. Thomæ 1. p. quæſt. 45. art. 8. Probatur 1. quia materia in generatione tranſit de non eſſe formæ ad eſſe formæ, ſeu de privatione ad formam, ergo forma ante generationem nec ſecundùm ſe totam, nec ſecundùm aliquid ſui, ſivè eſſentiæ, ſivè exiſtentiæ, præcedit in materia, quia privatio, & forma ſe totis opponuntur, tam ſecundùm eſſentiam, quàm exiſtentiam, & ſunt incompoſſibiles in materia ſecundum quemcumque gradum. Accedit ex Baſſolio 2. d. 18. quæſt. unic. §. *Contra primum modum &c.* quod non ſolùm forma, & privatio ſunt ſimul incompoſſibiles in materia, ſed etiam formæ ipſæ ad invicem non ſe compatiuntur in eodem ſubjecto, nec ſecundùm ſe totas, nec ſecundùm aliquas ſui partes, nec ſecundùm eſſe eſſentiæ, nec exiſtentiæ, quia eſſentiæ ipſæ formarum ſunt, quæ invicem repugnant, & in qualibet particula formæ includitur eſſentia formæ. Inſuper infinitæ eſſent actu formæ in materia, quia ſi omnes præcedunt ſecundùm aliquid ſui, cum ſint poſſibiles formæ infinitæ ſyncathegorematicè, erit utique ſub infinitis formis imperfectis, & incompletis. Nec ad iſta reſpondere valebit, quòd forma, & privatio, & formæ ipſæ ad invicem ſunt incompoſſibiles ſecundùm eſſe perfectum, & completum, non verò ſecundùm eſſe imperfectum, & incompletum, Tum quia forma ſubſtantialis eſt ſimplex, & non habet partes intentionis, ſecundùm quas modò dicatur incompleta, imperfecta, modò perfecta, & completa; Tum quia, etiam ſi ſecundùm gradus individuales ſuſciperet magis, & minus, adhuc tamen ſecundùm ſpecificos conſiſtit in diviſibili, & penes hos præſertim attenditur incompoſſibiliras formarum; Tum tandem, quia privatio eſt prorſus incompoſſibilis cum forma, etiam in eſſe remiſſo. Denique refellitur hæc opinio de inchoationibus formarum, etiam ex ſuomet fundamento, (inquit Doct. cit.) quod erat tale: Si forma non præcedit in materia ſecundùm ullam prorſus inchoationem, ergo forma creatur, & fit ex nihilo, quod argumentum ita retorquet Scot. Illa pars formæ, quæ de novo producitur, non præceſſit in materia, quia de novo generatur, ergo fit ex nihilo ſui, quia pars, ſeu inchoatio præcedens ab illa diſtinguitur, ergo illa pars adhuc creatur. Et ſi dicas, ad hoc, ne tota forma dicatur ex nihilo facta, ſufficere, quod aliqua ejus pars in materia præceſſerit præterquamquod id non ſalvat, quin ſaltem pars illa, quæ de novo fit, creetur, præſtabat dicere, ut ait Averſa cit. ad hoc, ne compoſitum dicatur ex nihilo fieri ſufficere, ut aliqua ejus pars nimirum materia, præcedat, licèt forma de novo fiat. Adhuc etiam Canon. 2. Phyſ. q. 1. retorquet hoc fundamentum contra Adverſarios, nam vel gradus, & pars formæ actualis, quam dicunt in materia præcedere, eſt producta, vel improducta; non ſecundum ut patet; ſi primum, ergo vel producta eſt ex nihilo ſui, vel ex aliquo; ſi ſecundum, ergo dabitur proceſſus in infinitum; ſi primum, ergo non evitant creationem, ad quam evitandam has formarum inchoationes excogitarunt. Quantùm verò attinet ad ultimum dicendi modum illius primæ ſententiæ, qui pro formarum inchoatione ponit eſſe quoddam, non actuale, ſed merè poſſibile earum; vel per hoc eſſe poſſibile formarum intelligit eſſe poſſibile ſubjectivum, & hoc non eſt aliquod eſſe formæ, ſed eſſe materiæ, veluti ſubjecti præcedentis, ex quo fit forma, & in hoc ſenſu coincidit cum communi ſententia, de qua art. ſequenti; vel intelligit eſſe objectivum formarum, at hoc non poteſt dici inchoatio formæ in materia præcedens; quia tale eſſe poſſibile habet formam à potentia activa efficientis cauſæ, quatenus eſſe poteſt terminus actionis illius ex Scot. 2. d. 12. qu. 1. & non in potentia paſſiva materiæ.

139 In oppoſitum objicitur 1. Tum quia non admiſſa in materia inchoatione formæ; ipſa fieret ex nihilo; Tum etiam generatio formæ non eſſet naturalis, ſi talis inchoatio non admittatur coagens ad generationem formæ, ut principium activum intrinſecum; Tum inſuper quia ex quolibet non fit quodlibet, ſed ex determinato determinatum, ex 1. Phyſ. ergo ex materia de ſe indeterminata fit hæc forma, vel illa per determinationem factam ab hac, vel illa inchoatione; Tum tandem hęc fuit expreſſa mens Auguſt. 3. de Trinit. cap. 7. dicentis, omnium, quæ naſcuntur, occulta quædam ſemina in mundi elementis latere, & Ariſtot. 7. Met. 29. dicentis, in materia eſſe aliquam partem rei faciendæ.

Reſpondetur ad primum negando conſequentiam cum Scot. cit. quia produci ex nihilo propriè non tantùm negat præexiſtentiam

partis intrinſecæ componentis id, quod fit, ſed etiam præexiſtentiam ſubjecti per ſe concurrentis ad productionem formæ, quæ fit; unde cùm formæ omnes materiales ſupponant ſubjectum, à quo dependenter fiunt, non dicuntur ex nihilo fieri, ſed de potentia materiæ educi, & generari. Ad 2. negat item Doctor conſequentiam, quia mutatio dicitur naturalis præſertim à principio paſſivo, nec neceſſarium eſt, cum paſſivo conjunctum eſſe activum, ut dicatur naturalis. Ad 3. dicimus, materiam determinari ab agente per prævias diſpoſitiones, ratione quarum potius introducitur una forma, quàm alia in materia, aliàs de ſe indeterminata. Ad 4. per rationes ſeminales occultas intelligit Auguſtinus facultates, & virtutes naturalium cauſarum, agentium, & patientium, ex quarum applicatione adinvicem varii oriuntur effectus. Ariſt. verò ibi nec loquitur de materia, nec de formarum inchoationibus, ut benè ponderat Suarez diſp. 15. ſect. 2. num. 8. ſed loquitur de ſemine, & per partem coagentem generationi formæ intelligit virtutem quandam accidentalem, quo ſenſu ait Philoſophus, quod calor naturalis in ægroto eſt vis inchoata productiva ſanitatis; Conſulatur Scot. in Metaph. ſuper hunc text. & Tromb. 12. Metaph. quæſt. 6. ubi per partem formæ vult intelligi, non partem formalem, ſed virtualem, quatenus eſt in materia forma aliqua accidentalis, quæ diſpoſitivè coagit ad generationem formæ, ſicut quando calor efficit ſanitatem.

140 Secundò objicitur; Si ad hoc, ut forma dicatur educi de potentia materiæ non requiritur, quod præexiſtat actu in ea, ſed tantum merè in potentia ejus paſſiva, ſic anima rationalis educetur de potentia materiæ, quia in ea præexiſtit, non actu, ſed potentia; immò non poteſt reddi ratio, cur forma potius educi dicatur de potentia paſſiva materiæ, quam de activa agentis, cum perfectiori modo ſit virtualiter in agente.

Reſpondeo negando conſequentiam, quædam enim formæ ſunt, quæ in ſuo eſſe ita pendent, juxta naturalem earum exigentiam, à materia, ut niſi ab ea recipiantur, & ſuſtententur in ea, fieri, & conſervari nequeant naturaliter; propterea dicuntur non ſolum eſſe in virtute agentis, ſed ad earum generationem, & conſervationem requiri quoque materiam, & tales ſunt formæ materiales; Anima vero rationalis non pendet à materia in fieri, neque conſervari, & ſic dicitur eſſe tota in poteſtate agentis. Ex quo ſequitur, quod formæ materiales magis dicantur in potentia materiæ; quia ubi anima rationalis eſt in potentia materiæ receptiva ſolùm, cœteræ formæ ſunt in potentia ejus, etiam ſuſtentativa, & ideò illæ dicuntur educi de potentia materiæ, non anima; dicitur autem forma educi de potentia materiæ potius, quam de potentia activa agentis, quia eductio notat habitudinem cauſæ materialis, ita quod illud, ex quo forma educitur, ſit ſubjectum ſuſtentativum ejuſdem formæ, non autem cauſæ efficientis: de hac re videndus eſt Canonicus, & Trombeta loc. cit. ubi diffusè hanc materiam tractant.

141 Dicimus 2. formas materiales non fieri ſola virtute agentis ſeparati, & ab agente immediato ſolùm uniri materiæ. Concluſio eſt contra alteram ſententiam extremam, quæ omnem præexiſtentiam formæ in materia negat, & probatur. Tum quia juxta hunc dicendi modum, planè omnes formæ materiales verè, & propriè non minus dicerentur creari, quam anima rationalis, nam quod formæ ſint in potentia activa ſuperioris agentis, non tollit creationem earum, nec etiam quod fiant ab eo in materia jam diſpoſita actione immediati agentis, utrumque enim contingit in productione rationalis animæ, quæ ante generationem eſt in potentia activa Dei, à quo non fit, quouſque materia ſit diſpoſita ab agente naturali proximo, quibus non obſtantibus, adhuc verè creatur, ergo etiam creabuntur formæ materiales, ſi nullo modo in materia præcedunt, ſed ſolùm in potentia activa agentis. Tum præterea adhuc errat hæc ſententia, quia aſſerit, has formas produci ab aliqua Intelligentia ſeparata, quæ non eſt Deus, quia Angeli nequeunt formam ſubſtantialem creare, nec materiam primam ſubſtantialiter tranſmutare, ut latè probat Scotus 4. diſt. 1 quæſt. 1. Tum inſuper, quia opinio Avicennæ de Colchodea datrice formarum, olim damnata fuit per articulum Pariſienſem, ut refert Trombeta loc. cit. Tum etiam, quando ejuſmodi formæ dicantur fieri per veram eductionem è potentia materiæ, ut Raguſeus loc. cit. velle videtur, adhuc tamen neque ad Cœlum, ut ipſe facit, nec ad aliquam Intelligentiarum, aut etiam ad primam ut naturæ totius Auctorem recurrrere debemus, ut genitorem, & eductorem formarum aſſignemus de potentia materiæ, nam etiamſi talis recurſus admitti poſſit ad Deum, ut naturæ Auctorem in eductione animæ vegetativæ, & ſenſitivæ, præſertim in oviparis (nam ad Cœlum recurrere non ſufficit cum vivens a toto genere nobilius ſit non vivente, & Muſca hac ratione nobilior Cœlo) attamen ad eductionem aliarum formarum inferiorum, ſufficientiſſimum eſt agens immediatum, ſufficientiſſimus eſt ignis v. gr. introducto prius calore, & ſiccitate in ligno, ad educendam tandem ex ejus materia formam ignis, nam virtus hujus agentis eſt univoca, & æquè perfecta, ac forma materiæ introducenda, & ſic de aliis, ergo agens naturale, quod immediatè unit, & copulat formam materiæ, immediatè etiam eam educit de potentia ejus.

142 Contra Objcies 1. Forma ante generationem vel erat actu in materia, vel in potentia ſolùm, vel nullo modo; non primum, ut ſupra probatum eſt; neque ſecundum, quia eſſe in potentia materiæ ante generationem, nil aliud eſt, quam eſſe potentiam materiæ ante generationem, at hoc non eſt præexiſtere ullo modo formam, ſed ſolum materiam capacem formæ, ergo concedendum eſt abſolutè, quod ante generationem non præexiſtat ullo modo forma, ſed ſolum materia potens eam recipere, quod de anima rationali etiam verum eſt, ante cujus productionem datur materia, potens eam recipere.

Reſp. quod præfuit in potentia, ut jam dicemus, & negatur, quod formam præcedere in potentia materiæ, ſit ſolùm præcedere potentiam materiæ, ſed eſt præcedere potentiam materiæ, a qua nata eſt dependere forma in eſſe, & fieri, ſicut actu dependet, quando actu educitur de potentia ejus, in quo ſenſu falſum eſt, animam ante ejus productionem contineri in potentia materiæ.

Secundò, forma, quæ eſt totaliter in virtute agentis, non educitur de potentia materiæ, ut patet de anima rationali, at cœteræ formæ materiales ſunt ita in virtute ſaltem primæ intelligentiæ, ergo nullo modo continentur in potentia materiæ. Reſp. negando minorem, illa enim forma dicitur propriè contineri totaliter in virtute agentis, quæ ab eo ſolo produci petit nullo alio interventu cauſæ ſecundæ in quocunque genere, quo ſenſu formæ materiales non continentur totaliter in virtute activa Dei; Quamvis enim, & abſolutè loquendo, produci poſſit a Deo immediatè, ſine concurſu materiali ſubjecti, attamen ſi Deus vult eas producere, & conſervare juxta earum naturalem exigentiam, admittere debet concurſum materialem; de hac re videndus eſt etiam Tromb. loc. cit. ubi §. *Dimiſſa igitur iſta opinione &c.* refert totam diſputationem Commentatoris 7. Metaph. comment. 31. contra Avic. modò enim de hac materia in ſcholis nulla eſt difficultas; niſi de anima vegetante, & ſentiente, de quarum origine in lib. de Anima agimus, pro nunc conſulite Tromb. cit. Fabrum Theorem. 69. & 7. Met. diſp. 18. & Sghemmam 1. Phyſ. digreſſ. 7. quæſt. 4. vide quoque diſp. 5. de Gen. & Cor. quæſt. 6. ubi rurſus de hac re agimus, & ſpecialiter contra Areſium, & Contarenum diſputamus.

ARTICULUS II.

Oſtenditur, formas materiales fieri per eductionem ex potentia materiæ, & quid ſit ejuſmodi eductio, declaratur.

143 DEciſio hujus articuli probata manet ex antecedenti, Cum enim formæ non fiant per actuales earum inchoationes in materia præcedentes, ut prima opinio aſſerebat, & cum totaliter non recipiant eſſe virtute agentis; quia agens creatum in omni ſua actione a materia dependet, reſtat, ut fiant per eductionem ex potentia materiæ; ideſt, ut dum agens concurrit effectivè ad formæ productionem, materia quoque concurrat ſubjectivè, nam eductio, etiam ut ipſum nomen oſtendit, hos duos concurſus ſignificat, dicit enim id, quod formam educit, & id, ex quo educit; ſcilicet ſubjectum; ſed adhuc res hæc conſtabit magis, ſi explicaverimus, quid formaliter importet, formam educi de potentia materiæ, Et quidem omnes uno ore fatentur, formam educi de potentia materiæ, ſignificare formaliter, quod in ſuo eſſe, fieri; & conſervari à materia dependeat; ſed cum hæc explicatio adhuc confuſa ſit, & non exactè non declaret, nam ea ratione dicere quis poſſet, compoſitum quoque educi de potentia materiæ, cum ipſum quoque in ſuo eſſe, fieri, & conſervari dependeat à materia; hinc ad rem explicandam varii excogitati ſunt modi.

Gerardus de Odonis, ut refert Can. 2. Phyſ. quæſt. 1. formas educi de potentia materiæ, dixit, aliud non inportare, quàm educi de potentia materialium agentium, ideſt de potentia agentium naturalium, quæ ſemper agunt dependenter à materia, & anima rationalis ideo non dicitur educi de potentia materiæ, quia non continetur in virtute agentis materialis, & in actione à materia dependentis. At per hunc modum eductio deberet attendi penes agens, in agendo neceſſario à materia dependens, at hoc eſt falſum, quia Deus educere poteſt immediatè formam de potentia materiæ, & de facto educit vegetativam, & ſenſitivam præſertim in oviparis, ergo.

144 Raguſeus loc. cit. cap. 15. inquit, formam educi de potentia materiæ, aliud non eſſe, quàm educi de ejus potentia proxima, & particulari, quam ibi explicat eſſe qualitatem ultimò diſponentem materiam ad receptionem formæ; Sed vel ita intelligit, formam educi de potentia proxima materiæ, ut idem ſit, quod ipſam introduci in materiam ultimatè diſpoſitam a Cœlo, quod ipſe putat eſſe Genitorem omnium formarum inferiorum, & in hoc ſenſu valdè fallitur, quia anima rationalis inducitur in materia ultimatè diſpoſita, ita quod diſpoſitiones introductæ per agens naturale petunt ab Auctore naturæ talem formam, & tamen adhuc anima creari dicitur, & in hoc ſenſu loquendo, non differt ab opinione Avicennæ, & Platonis, niſi in aſſignando datore formarum; aut ita intelligit, ut illa qualitas ultimò materiam diſponens, verè concurrat materialiter ad productionem ſubſtantialis formæ, at hoc dici non poteſt; Tum quia accidens, univerſaliter loquendo, ſubſtantiam non attingit; Tum quia ſi forma ſubſtantialis verè ex tali qualitate educitur, verè quoque in tali qualitate immediatè recipitur, & ſuſtentatur, nam forma materialis recipitur immediatè, & ſuſtentatur in eo, ex quo educitur.

Suarez diſp. 15. Metaph. ſect. 2. num. 14. inquit; formam educi de potentia materiæ, aliud non eſſe, quàm formam fieri eadem actione, qua fit compoſitum ex præjacente materia, quę per illam actionem non fit; hìc eſt frequentiſſimus modus explicandi eductionem,

nem, quem probat Suarez inductione in omnibus formis, quę educuntur de potentia materiæ; fiunt enim omnes hujuſmodi formæ eandem omninò actione, qua fit compoſitum, unde & earum fieri eſt propriè confieri ex 7. Metaph.26. & 27. & docet Scot. ipſe 4. diſt.17. quæſt.1. probat etiam ratione, quia eductio in hoc conſiſtit, quod ſit actio à materia eſſentialiter dependens, per hanc autem actionem productivam compoſiti ſimul forma fit, & unitur materiæ, ergo eductio formæ de potentia materiæ optimè per illam actionem declaratur. Immò quod magis eſt, hæc videtur expreſſa mens Doctoris in 4. diſt.1. quæſt.1. Gg. ubi ait, quod, ut aliqua forma dicatur propriè creari, oportet, ut in aliquo priori, ſaltem naturæ, extra materiam ſit terminus actionis divinæ, quemadmodum communiter dicitur de anima rationali, quod prius in ſe producitur, deinde materiæ unitur, idem habet 2. diſt.17. quæſt.1. & 4. diſt.43. quæſt.2. §. *Poteſt dici &c.* Quare concludit Doctor in his locis, quod illa forma, quæ non alia actione accipit eſſe ab ea, qua unitur materię, & compoſitum producitur, non poteſt dici creari, & quod illa forma quę creatur prius naturaliter eſt à cauſa efficiente, quàm materiam informet; & alia actione producitur, alia unitur, ergo in ſententia Scoti, formam educi de potentia materię, aliud non eſt, quam non produci propria productione, ſed tantum per accidens ad productionem totius, & hunc dicendi modum ut de mente Doctoris, amplectitur Fuentes 1. Phyſ. qu.4. diff.2. art.1.

145 Verùm hęc opinio in primis falſo nititur fundamento, nam quelibet forma per ſe fit, & propria productione producitur, ut Lichetus advertit 2. diſt.17. quęſt.1. & ratio evidens eſt, quia cùm forma ſit cauſa compoſiti, & planè neceſſarium eſt, ut prius habeat eſſe in rerum natura, quam compoſitum ipſum, & cùm ſit per ſe terminus generationis, debet propria acquiſitione acquiri, & non tantum per accidens ad productionem compoſiti. Cùm autem Philoſophus ait, non fieri, ſed confieri, & non per ſe produci, ſed ad productionem compoſiti, dicimus cum Trombeta 12. Metaph. queſt.5. productionem eſſe duplicem, alteram, qua res accipit eſſe ſimpliciter, & primo recedit à non eſſe, ſive illa res accipiat eſſe ſimpliciter in ſe exiſtens, ſive in alio, altera, qua accipit eſſe ſimpliciter, & per ſe ſubſiſtens, quo ſenſu productio dicitur eſſe ſolius compoſiti, & rerum in ſe exiſtentium, vel ſubſiſtentium; loquendo de productione ſecundi generis, forma non per ſe producitur, ſed per accidens ad productionem compoſiti, ſicut etiam in hoc ſenſu non per ſe exiſtit; ſed per accidens ad exiſtentiam totius, ut docet Scot. 2. diſt.17. qu.1. cit. At loquendo de productione primi generis, per ſe producitur, & prius terminat productionem, quam compoſitum ipſum, quod etiam Doctor. affirmat 4. diſt.13. queſt.1. §. *ex dictis, &c.* ubi actionem compoſiti productivam vocat productionem; illam vero, qua forma accipit eſſe, vocat eductionem; Anima tamen rationalis ſpeciali quodam modo dicitur prius natura produci compoſito, quàm cœteræ formæ, quia ubi aliæ dicuntur priùs natura produci compoſito, loquendo dę productione primi generis tantum, anima, quantum eſt de ſe, poteſt etiam terminare prius productionem ſecundi generis, ſicut etiam nata eſt in ſe exiſtere extra corpus, quod cœteris formis non competit. Accedit, quod non eò ipſo, quod videmus, formam fieri in materia, judicium ferre debemus, quod educatur de potentia materiæ, non enim quodlibet fieri in materia, eſt educi de potentia ejus, ſed fieri neceſſariò dependenter ab ea; quare ſi anima producatur à Deo in corpore, ita quod in nullo ſigno priùs in ſe terminet productionem, non proinde de materia educta dici debebit, vel poterit, quia non ita petit neceſſariò produci. Neque inductio, quam facit Suarez in cœteris formis urget, quamvis enim verum ſit, omnes iſtas eadem actione produci, qua compoſitum, loquendo de productione ſecundi generis; non hac de cauſa dici debent educi, quia anima ſic poteſt produci ad productionem totius, itaquod in nullo unquam priori terminet illam in ſe, & tamen non diceretur educi. Nec tandem concludit ratio, poteſt enim eſſe talis actio, qua producatur compoſitum, & ſimul forma fiat, materiæque uniatur, quæ tamen à materia eſſentialiter non pendeat, ſi forma talis ſit, quæ etiam ſe ſola nata ſit fieri extra materiam, ut eſt de anima, ad cujus productionem, & exiſtentiam, ſi in primo inſtanti materia quoque concurrit, ſolùm concurrit, ut conditio ſine qua non ex decreto Dei non produceretur, non autem ut cauſa.

146 Scotus etiam hujus opinionis eſſe non poteſt, quia ipſe tenet juxta Ariſtot. mentem, animam non produci propria productione, ſed per accidens ad productionem totius, ac proindè non propriè creari, ut clarè docet 2. diſt.17. queſt.1. & 4. diſt.43. queſt.2. M. & cum hoc tenet, non educi de potentia materiæ, cum de foris adveniat, quia, ait Doctor. Philoſophum dicturum, animam produci productione totius, ſuppoſito etiam, quod ſit immortalis, ſed quid eſt animam eſſe immortalem, niſi ipſam non educi e potentia materiæ? quia ſi de materia educeretur, a materia utique dependeret à priori, ac per conſequens per ſeparationem ab ea, corruptibilis foret. Et quamvis in 4. diſt.1. queſt.1. dixerit, talem formam, quæ non alia actione accipit eſſe ab ea, qua unitur materiæ, & compoſitum producitur, non propriè creari; non idcirco conceſſit, propriè educi; ſed quandam productionem mediam conceſſit inter creationem propriè dictam, & eductionem, ut docet de productione animæ, juxta Ariſtot. ſenſum loc. cit. quia creatio in rigore ſumpta, eſt productio alicujus in ſe exiſtentis, & non in alio; eductio propriè eſt productio formæ in ſubjecto cum dependentia ab eo; poteſt igitur forma produci, ita quod non prius ſit in ſe, quam in eo, & tamen adhuc produci independenter ab eo, quia non neceſſariò ſimpliciter ita petit produci, & exiſtere, & talis productio nec erit eductio, quia eſt independens à ſubjecto, veluti à cauſa, licèt non veluti a conditione; nec propriè creatio, quia terminatur ad formam in alio exiſtentem. Et cum ibidem ait, formam, quæ creatur, prius naturaliter eſſe à cauſa efficiente, quam materiam informet, ſic loquitur; Tum quia, quod propriè creatur, prius debet in ſe terminare productionem, quam ſit in alio; Tum quia forma, quæ non eſt nata à materia dependere in ſuo fieri, etiamſi in omninò primo inſtanti fiat in materia, adhuc prius natura dicit ordinem ad efficiens, quam ad materiam, quia eſt forma, quæ totaliter continetur in virtute activa agentis, & nullo modo in paſſiva ſubjecti, & ita eſt de anima rationali. Cum denique inquit 4. diſt.43. queſt.2. quod anima alia actione producitur, & alia unitur, in quo differt à cœteris, quæ eadem actione producuntur, & uniuntur, certè noluit per hoc ſignificare, aut ex parte animæ, quod ipſa in aliquo ſigno, etiam naturæ, in ſe exiſtat, & non in corpore, quia hoc aſſeri nequit, cum exiſtentia rei, & productio non menſuretur per inſtans naturæ; aut ex parte aliarum formarum quod eductio, & unio ſint unus, & idem reſpectus, & pariter actio unitiva, & eductiva eadem actio, oppoſitum enim manifeſtè docet in 4. diſt.13. queſt.1. §. *ex dictis, &c.* & ipſa ratio ſuadet, quia eductio eſt reſpectus intrinſecus adveniens, unio extrinſecus; ſed in tantum dixit, animam alia actione produci, & alia uniri, quia prior actio non neceſſariò ſimpliciter dependet à ſecunda ex intrinſeca ratione animæ; poſſet enim in ſe produci, & non uniri: è contra verò cœteræ formæ, & ſi diverſa actione producantur, & uniantur, prior tamen actio prorſus à ſecunda dependet, ſi producantur juxta earum exigentiam, nam ita produci poſtulant, ut ipſum agens producendo uniat, & uniendo producat, qua ratione dicimus, eadem actione produci, & uniri.

147 Conimb. 1. Phyſ. cap.9. queſt.12. art.5. Complut. diſp.4. queſt.2. Jo: de S. Thom. queſt.4. art.1. Manc. queſt.7. art.2. & alii poſtulant ad rationem eductionis, ut materia ordine durationis formam præcedat, in quo priori forma contineri dicatur in potentia materiæ. Unde conſequenter volunt, eductionem fieri per mutationem ſubjecti de privatione ad formam tranſeuntis: Et ſi forma fiat in eodem temporis inſtanti cum materia, hanc formæ productionem vocant concreationem, ad differentiam creationis propriæ, quæ terminatur ad rem in ſe exiſtentem, & eductionis, quæ ſubjectum ſupponit duratione præcedens; quod probari poteſt. Tum quia ad formæ productionem requiritur prævia alteratio, quæ non fit in inſtanti, ſed ſucceſſivè; Tum quia eductio poſtulat, formam contineri in potentia materiæ, ſed non poteſt eadem forma eſſe ſimul in potentia materiæ, & in actu, ergo prius tempore erit in potentia, poſteà in actu.

Sed neque modus hìc congruus eſt ad explicandam rationem eductionis; Tum quia formam educi de potentia materiæ, eſt dependere ab ea in eſſe; & in fieri in genere materialis cauſæ, ſed prioritas cauſalitatis, ut ſic dicit tantum prioritatem naturæ, non temporis, ut Doctor ait ubique præſertim 1. diſt.39. infra E. ergo, ut forma dicatur educi de potentia materiæ, ſufficit, quod materia præcedat formam ordine naturæ, non temporis; Tum quia effectus eſſe poteſt à cauſa efficienti in eodem primo inſtanti, in quo cauſa ponitur, ut patet de Sole illuminante aerem, ergo pariter & à cauſa materiali; nam utique in tali caſu aer quoque concurreret ad productionem luminis; Tum etiam, ut ait Averſa queſt.20. ſect.7. fieri poteſt, ut in eodem inſtanti ſubjectum creetur à Deo, & forma fiat ab alia cauſa creata, v.gr. creetur aer à Deo & illuminetur à Sole, tunc ſine dubio lumen dicetur educi à Sole ex potentia ſubjecti, non à Sole concreari, quia nulla cauſa ſecunda dici poteſt concreare; Tum præterea, licèt ita ſit de facto; quod forma non introducitur in materia, niſi prævia alteratione, id tamen non oritur ex natura eductionis, ſed formarum ipſarum, quæ contrarias diſpoſitiones in materia requirunt, abſolutè tamen, ſi materia diſponeretur ad formam à Deo in inſtanti, poſſet & Deus, & agens naturale ipſum in eodem inſtanti formam illis diſpoſitionibus proportionatam de materia educere; Tum inſuper certiſſimum eſt, accidentia quędam comitari ſubſtantias, & ab eis dimanare in eodem primo inſtanti, in quo res illę prodeunt in lucem, & certum eſt, talia accidentia non creari, cùm inhęreant illis ſubſtantiis, ut ſubjecto, ergo verè educuntur in eodem inſtanti abſque ulla mutatione ſubjecti, de privatione ad formam tranſeuntis, quia in nullo inſtanti fuerunt ſub privatione illorum accidentium; nec tandem dum dicimus, formam contineri in potentia materię, inſinuare volumus, quòd potentia neceſſariò dicat ordinem prioritatis ad actum, & negationem formę; id enim omninò accidit potentię materię, quod ſcilicet conjunctam habeat formam, vel non habeat, ſed ſicut univerſaliter per hoc, quod effectus continetur in potentia cauſę, tantum ſignificatur virtus cauſę effectum ponendi abſtrahendo ab eo, quod habeat, vel non habeat effectum in actu, ſic & in propoſito, cùm dicimus, formam contineri in potentia materię, ſolum inſinuare volumus potentiam ſuſtentativam formę in materia, abſtrahendo ab hoc, quod actu ſuſtentet, vel non ſuſtentet.

Averſa queſt.20. ſect.7. ad rationem eductionis poſtulare videtur, quòd fiat ex potentia naturali ſubjecti ad illam formam, quod etiam requirit Jo: de S. Thom. cit. Fuentes loc. cit. quod ſaltem ſit

in poten-

in potentia neutra; At neutrum neceſſarium eſt, quia materia eſt in potentia naturali ad animam, dicit enim naturalem inclinationem ad illam, & tamen ex ejus potentia non educitur; pariter ex Recentioribus quamplures aſſerunt, gratiam, & alia dona ſupernaturalia educi ex potentia animæ, & tamen negant in anima potentiam naturalem ad illa, concedentes tantùm obedientialem; & tandem calor educitur de potentia aquæ, & ſic etiam aliæ formæ violentæ de ſubjectis, in quibus recipiuntur contra eorum inclinationem; nam adhuc ſunt in eis per veram inhæſionem, & verè ſuſtentantur ab eis.

148 Dicendum igitur, quod, formam educi, vel eductam eſſe de potentia materiæ, formaliter nil aliud eſt, quam ſuum fieri neceſſariò eſſe fieri in materia, & quòd ſuum eſſe neceſſariò eſt eſſe in materia, ita quod ſi ſit aliqua forma, quæ utique ſit, & fiat in materia, tamen abſolutè fieri poſſit, quantum eſt ex ſe, ſine materia, & eſſe ſine materia, iſta non dicitur educi, quia de neceſſitate ſuum eſſe non eſt neceſſariò eſſe in materia. Ita Canonicus 1. Phyſ. queſt.1. & Baſſolius 2. diſt.18. queſt. unic. art.2. §. *Et ita dico &c.* Et colligitur ex Scoto locis omnibus citatis, ſed præſertim in 4. diſt.1. queſt.1. ante Hh. ubi ſic loquitur, *Forma autem materialem dico eſſe omnem illam, quæ ex natura ſua neceſſariò inclinatur naturaliter, ut ſit actus materiæ, ſive ſit ſubſtantialis, ſive accidentalis.* Et ſequitur Averſa loc. cit. Amicus tract.6. qu.4. dub.1, art.3. & alii, & probatur, quia juxta hunc modum optimè inſinuatur, ad rationem eductionis non ſufficere ex parte materiæ concurſum receptivum, ſed etiam ſuſtentativum, ita quod eductio formæ formaliter importat dependentiam formæ ad ſubjectum, in quo recipitur, & ſuſtentatur, & unum ſine alio non ſufficit, nam materia in ordine ad animam exercet concurſum receptivum, ſed quia non etiam ſuſtentativum exercet, ideò non dicitur educta dę potentia illius; & Verbum, ſi accidens immediatè aſſumeret, utique ſuſtentaret illud, ſed quia non reciperet, hac de cauſa non diceretur educi de potentia Verbi. Per hunc dicendi modum explicatur, concurſum materiæ non ſolùm attingere debere unionem formæ, ſed etiam ipſammet exiſtentiam formæ, & neceſſarium eſſe non ſolum, ut conditionem concomitantem ad connaturalem ejus ſtatum, qualis eſt modò corpus ad animam rationalem, ſed etiam ut veram cauſam in primo inſtanti, in quo forma exiſtit. Explicatur ulterius, ad rationem eductionis formæ prærequiri exiſtentiam materiæ, non tempore, ſed natura, nam talis prioritas ſufficit ad rationem cauſæ. Denique per hunc dicendi modum talem indicatur eſſe indigentiam educibilis formæ, ut ſine materia ſuaptè natura, nec fieri, nec exiſtere poſſit, & ſi a Deo aliter fiat, id eſſe præter ejus naturam, & per ſpecialem Dei concurſum.

149 Sed contra rationem eductionis ita explicatam objicies, quod ſi formam educi de potentia materiæ, eſt ipſam neceſſario fieri in materia, & materiam concurrere, non tantum ad ejus unionem, verùm etiam ad exiſtentiam ipſius formæ, jam quoque anima rationalis non crearetur, quia niſi præexiſteret corpus organizatum, ipſa non crearetur, quia ſecundum connaturalem ſtatum non creari exigit extra corpus. Et ſi dependentia formæ à materia per ſolam naturæ prioritatem impedit, ne forma dicatur creari, compoſitum ipſum non poterit à Deo per creationem produci, nam, quantumcumque ejus partes ſimul in eodem inſtanti cum ipſo producantur, ſemper tamen cenſentur priores natura ipſo toto.

Reſp. negando ſequelam, quia & ſi anima, ut à Deo producatur, ſecundum ſuum connaturalem ſtatum exigat corpus organizatum in eodem inſtanti, in quo producitur, non exigit illud, ut veram cauſam ſuæ exiſtentiæ, ſed tantum, ut conditionem concomitantem ejus connaturalem ſtatum, quæ etiam conditio non eſt ita ſimpliciter neceſſaria, ut ea deficiente, anima ſit interitura, niſi à Deo conſervetur per ſpecialem concurſum, quia poſt corporis interitum, adhuc ipſa retinet exiſtentiam ſuam abſque novo miraculo, quod de cœteris formis aſſeri nequit. Concedimus etiam, compoſitum ſecundùm ſuam entitatem, quam dicit à partibus diſtinctam, propriè creari non poſſe, ſed tantum creari dicitur per ipſam creationem partium, & præſertim materiæ, quæ tunc primo facta eſt, ut Scotus docet 2. diſt.1. queſt.5. infra T. hac enim ratione, & compoſitum ipſum dicitur creatum, & forma concreata quatenus eſt ſimul facta cum creatione materiæ, licèt revera forma in ſe conſiderata ſit educta de potentia materiæ, & compoſitum ex partibus generatum, quo etiam ſenſu converſio lapidis in panem tranſubſtantiatio diceretur, non eductio.

Rurſus objiciunt aliqui, quia anima rationalis naturaliter habet fieri in materia, itaut miraculum eſſet, ſi extra materiam fieret, non ſecus ac ſi extra materiam fieret forma materialis, & tamen non educitur ex materia. Tum 2. quia è contra forma materialis habet fieri in materia, & tamen non ita neceſſariò habet fieri in materia, quia quantum eſt ex natura ſua poſſet fieri, & conſervari abſque materia. Tum 3. quia quamvis connaturaliter forma materialis petat fieri, & conſervari in materia, tamen ſi actu non dependeret à materia quantum ad fieri, non educeretur, & ſimiliter quamvis anima rationalis poſſit connaturaliter fieri, & conſervari abſque dependentia à materia; tamen ſi dependeret à materia, educeretur, ergo &c. Tum quia habitus ſupernaturales creantur, & tamen connaturaliter petunt produci, & conſervari in ſubjecto. Tum tandem quia, ut forma dicatur educi, vel per eductionem fieri, non ſufficit, ut tali modo dependeat à materia, quod non produceretur, niſi eſſet materia, in qua fieret, quia ſic anima rationalis dependeret à corpore in fieri, quia non produceretur à Deo, niſi adeſſet corpus organizatum, in quo reciperetur, ergo aliquid aliud requiritur præter præfatam dependentiam, nimirum influxus aliquis poſitivus materiæ, quo communicet ipſi ſuum eſſe.

Reſp. ex dictis jam patere, quo pacto anima rationalis fiat naturaliter in materia, quia nimirum illam exigit, non ut veram cauſam ſuæ exiſtentiæ, quemadmodum materialis forma, ſed ut conditionem concomitantem ejus naturalem ſtatum, quod ex eo arguimus, quia poſt corporis interitum adhuc anima conſervatur abſque miraculo, non autem forma materialis; unde majus miraculum eſſet, ſi forma materialis extra materiam fieret, quam ſi fieret anima rationalis, quia hæc non habet tantam materiæ neceſſitatem, ſicut illa, ad ſuam exiſtentiam, cum eam tantum requirat, ut conditionem concomitantem. Ad 2. neg. aſſumptum quoad ſecundam partem, cùm directè repugnet naturæ materialis formæ fieri, vel conſervari extra materiam. Ad 3. ſi forma materialis non fieret cum dependentia a materia, utique non fieret per eductionem, adhuc tamen ſuaptè natura peteret ſic fieri, nec enim actualem eductionem ponimus conſiſtere in tali exigentia, ſed in actuali dependentia formæ à materia ex tali exigentia ſuborta; Ad 4. hac ratione infra dicemus habitus quoque ſupernaturales connaturalius produci per eductionem, quam per creationem. Ad ultimum dicimus, ut forma dicatur per eductionem fieri, produci debere ita à materia dependenter, ut hæc non concurrat ad ejus fieri, ut conditio omnino concomitans, ſed ut vera cauſa per influxum poſitivum illi communicans eſſe, explicatum per habitudinem ex quo aliud, quo pacto non dependet anima à corpore, & ſi neceſſariò illud requirat ad ſui productionem, exigit enim illud, ut meram conditionem concomitantem.

ARTICULUS III.

Oſtenditur, formas omnes materiales eductas eſſe de potentia materiæ, etiam formas Cœlorum, & Elementorum.

150 Dicimus, omnes formas ſubſtantiales, (ſola anima rationali excepta) etiam Cœlorum, & Elementorum, eductas eſſe de potentia materiæ. Concluſio quo ad 2. partem, de qua ſolùm eſt controverſia, colligitur ex Scot. 2. diſt.17. queſt.1. ſequuntur Auctores citati initio quæſtionis, & ex noſtris Fuentes cit. art.3. Probatur primò in univerſum de omnibus formis materialibus, quia omnis ejuſmodi forma in ſuo eſſe, eſt intrinſecè dependens à materia, ergo omnis forma materialis educitur de potentia materiæ, patet conſequentia, probatur aſſumptum; quia ſi aliqua illarum eſſet a materia independens, jam non ampliùs eſſet forma materialis, ſed incorruptibilis, ſed ſpiritualis, non ampliùs corruptibilis, & extra materiam aliquam exercere poſſet operationem, nam hæc præciſè de cauſa probatur ſpiritualitas, & immortalitas de anima rationali, quia nimirum eſt actus per ſe ſubſiſtens, & à materia independens.

Deinde probatur ſpecialiter de formis Cœlorum, & Elementorum, nam ob rationem modo allatam fatentur Adverſarii, etiam formas Cœlorum, & Elementorum eſſe ex natura ſua à materia dependentes, ac proindè ex potentia ejus educibiles, at ex modo, quo de facto productæ ſunt in primæva Cœlorum, & Elementorum conſtitutione, potius dici debere creatas, vel concreatas, quam eductas. Probatur igitur, etiam ex modo, quo productæ ſunt, dici debere eductas juxta rationem propriam eductionis. Ratio propria eductionis, per quam formaliter à creatione ſecernitur, conſiſtit in hoc, quòd ſit actio productiva formæ dependenter à ſubjecto, ita quòd per talem actionem ipſum ſubjectum eſſe non habeat, ſed ſupponatur, & ſi aliæ conditiones ab Adverſariis deſiderantur, ſunt prorſus accidentales, at talis fuit actio, qua Deus ab initio formas Cœlorum, & Elementorum produxit, & etiam modò conſervat, ergo ſunt verè eductæ, & cum omni proprietate de potentia materiæ, probatur minor; eadem actione, & ejuſdem rationis modò conſervat Deus formas Cœlorum, & Elementorum, quo eas ab initio produxit, at modò conſervat eas dependenter a materia, ita quòd materiam ſubtrahendo, ſtatim ex natura ſua deſinerent, quia non ſunt formæ ſubſiſtentes, ut anima rationalis, ergo verè eas eduxit de potentia materiæ, & modo eductivo produxit.

151 Reſp. Conimb. & alii cit. ultra dependentiam à ſubjecto, ad rationem eductionis adhuc requiri, ut materia præcedat duratione formam, in quo priori dicatur privata forma, & poſteà cum vera mutatione tranſire dicatur ad formam, nam eductio, & generatio formæ neceſſariò mutationem includit ſubjecti præjacentis, & in hoc diſtinguitur à creatione, quare cum nulla ibi intervenerit prioritas durationis materiæ ad formam, nullaque mutatio ad illam, ſed in eodem omninò inſtanti, & materia, & forma productæ fuerint, non debet, nec poteſt forma dici educta de potentia materiæ, ſed potius cum ea concreata.

Sed hęc Reſp. ruit ex dictis art. pręcedenti, ut diximus, ad eductionem formę ſufficere pręſuppoſitionem naturę, & non neceſſariò requiri pręſuppoſitionem temporis ſubjecti ad formam, talis enim in univerſum eſt prioritas neceſſaria in cauſa ad ſuum effectum; Quòd verò nunc additur, eductionem formę, & generationem

tionem

tionem compoſiti includere eſſentialiter mutationem, & per hoc à creatione diſtingui, verum eſt de generationibus, & eductionibus, ut regulariter contingunt; at abſolutè loquendo, generatio, & eductio a mutatione præſcindunt, & ſine mutatione propriè dicta, quæ fit à privatione ad formam, contingere poſſunt, ut docet Scot. 4. diſt.43. queſt.5. H. & I. & per dependentiam à ſubjecto, vel parte, eſſentialiter à creatione diſtinguuntur, non verò per mutationem ſubjecti, nam poteſt intervenire dependentia actionis à ſubjecto ſine ſubjecti mutatione, & ita evenit, quando forma producitur in eodem inſtanti ſimul cum materia, ratione cujus ſimultatis concedimus, formam tunc dici poſſe cum materia concreatam, quatenus eductio formæ comitatur creationem materiæ; ſed talis concomitantia non excludit à forma veram, & propriam rationem eductionis.

Reſp. Fonſeca loc. cit. quod licèt ad rationem eductionis non requiratur, quod materia præcedat tempore formam, requiritur tamen, ut præcedat ordine naturæ, & hac de cauſa formas Cœlorum, & Elementorum non fuiſſe eductas de potentia materiæ, quia ſimul ordine naturæ cum materia productæ fuerunt; Deus enim ſua actione primario creavit totum compoſitum, & non unam partem priùs natura, quàm aliam; neque enim putandum eſt, Deum ſua actione ſolùm produxiſſe materiam cum perfectis diſpoſitionibus ad formam, & ſic ex vi diſpoſitionum reſultaſſe formam ſubſtantialem, qua ſolùm ratione potuiſſet materia ordine naturæ præcedere.

152 Sed hæc Reſp. falſum aſſumit, nimirum, ordinem naturæ ſervatum non fuiſſe inter materiam, & formam elementarem, ac cœleſtem, quantumcunque in eodem inſtanti productæ ſint; Tum quia, ut refert Scot. 2. diſt.12. quæſt.1. ſub A. ait D. Auguſt.13. Confeſſ. materiam, quamvis ſimul tempore fuerit creata cum forma, priùs tamen origine fuiſſe creatam; Tum quia ex Scot. ibidem, materia eſt cauſa receptiva formæ, & fundamentum ejus, ergo ſaltem ordine naturæ ſemper præcedit in materia formam, nec ſufficit prioritas rationis, quia cauſa realiter præcedit effectum, & fundamentum fundatum; Tum etiam, quia quantumcunque effectus ſit coævus cauſæ, ſemper tamen cauſa dicitur natura præcedere effectum ob dependentiam effectus ab ea, nam dependentia unius ab alio ſemper arguit hunc ordinem naturæ prioris, & poſterioris, ergo pariter in propoſito, quantumcunque forma ſit materiæ coæva, materia ſemper eſt prior natura forma ob hanc dependentiam; Tum denique falſum eſt, quod ait Fonſeca, materiam præcedere debuiſſe cum præfatis diſpoſitionibus, ut ordine naturæ diceretur antecedere formam, ſufficit enim, quod actio divina prius natura intelligatur terminata ad materiam, creando, quam ad formam, educendo.

Reſp. demum Suarez, ad rationem eductionis requiri, ut per diſtinctam actionem fiat forma, & materia, nam ſi per unicam actionem fiat totum compoſitum, verè totum creatur, nec forma de potentia materiæ educitur, & juxta hoc concedit quidem, formas Elementorum fuiſſe diſtincta actione productas, atque adeò realiter ex materia eductas, ſed ait, formas Cœlorum fuiſſe eadem actione productas cum materia, atque adeò concreatas, non eductas, & ſic paſſim Thomiſtæ loquuntur.

Sed hæc etiam Reſp. falſum aſſumit, materiam nimirum Cœli, ejuſque formam fuiſſe eadem actione productas, ſiquidem diverſitas harum actionum deprehendi poteſt, tum ex diverſitate terminorum, penes quos actiones diſtinguuntur, tum ex modo tendendi, quia ut terminatur ad materiam, tendit in rem per ſe ſubſiſtentem independenter à ſubjecto; ut vero terminatur ad formam, tendit in rem in alio exiſtentem, & ab alio, ut à ſubjecto dependentem, tum demum ex prioritate, qua materia præcedit formam, ut cauſa receptiva, & fulcimentum ejus, unde actio productiva materiæ neceſſariò præſupponitur actioni productivæ formæ.

153 In oppoſitum objicies; Tum quia Cœlum, & Elementa in principio Gen. dicuntur creata, non genita; Tum quia corpora cœleſtia ſunt ingenerabilia, ſicut & incorruptibilia; Tum quia in eodem inſtanti temporis compoſita iſta fuere creata cum ſuis partibus, ita quod creatio primò terminavit ad totum, & conſequenter ad partes, ergo ad ſummum formæ iſtæ dici poſſunt concreatæ cum ſuis compoſitis, & nullo modo eductæ; Tum tandem, quia cum creatur Angelus, non educitur ſubſiſtentia de potentia ejus; ſed potius concreatur, ergo ita in propoſito.

Reſp. Cœlos, & Elementa dici creata, quia eorum materia tempore non præceſſit, ſed tunc ſimul fuit facta cum eis, unde ratione iſtius concomitantiæ, illa corpora dicuntur creata, & formæ concreatæ, qua ratione etiam homo dicitur à Scriptura creatus, licèt verè fuerit formatus de limo terræ. Ad 2. cœleſtia corpora ſunt ingenerabilia, & incorruptibilia reſpectu agentium naturalium, non autem abſolutè. Ad 3. nequit totum cum ſuis partibus una, & eadem actione produci, cum enim totum dependeat in eſſe à partibus, ita prius natura ipſæ ſupponuntur productæ antecedenter ad totum, totum verò dicitur terminus primus, primitate dignitatis, & adæquationis, non verò originis. Ad 4. ſupponendo nunc, ſubſiſtentiam naturæ eſſe modum poſitivum, difficultas eſt, an modi propriè dici debeant educi ex ſuis ſubjectis. Negat Suarez diſp.15. Metaph. ſect.3. affirmat Averſa queſt.20. ſect.7. in fine, non enim dici poſſunt creari nec alio nomine eorum productio appellari, & revera ſaltem ſubſtantialiter inhærent, & ſunt affixi rebus modificatis. Juxta primum dicendi modum, neganda foret paritas, quia forma non eſt modus; juxta ſecundum, negandum eſt aſſumptum.

154 Hìc quæri ſolet, an in his corruptibilibus formis eductio ſit formaliter earum unio cum materia, & actio eductiva eadem cum unitiva, an potius ſint formalitates ab invicem ex natura rei diſtinctæ. Ex dictis, tum queſt.5. art.4. tum in articulo præcedenti, reſpondendum eſt, eſſe formalitates ex natura rei diſtinctas, & actiones diverſas, important unio, & eductio diverſos reſpectus, quia ut docet Scot. 4. diſt.13. queſt.1. N. unio eſt reſpectus extrinſecus adveniens, eductio intrinſecus; ſunt etiam diverſæ actiones unitiva, & eductiva, quia ſunt ad diverſos terminos, nam terminus eductionis eſt forma ſecundùm ſuam entitatem, terminus unionis eſt ipſa relatio unionis, & quamvis in formis corruptibilibus iſti duo reſpectus, & iſtæ actiones neceſſariò conjungantur, non propterea dici debent formaliter identificari, quia, abſolutè loquendo, in anima rationali ſeparatæ videntur, ibi enim eſt unio ſine eductione, & per potentiam Dei abſolutam, etiam in forma corruptibili ſeparari poſſunt, ſi Deus produceret formam talem in ſubjecto, ſe ſolo ſupplendo concurſum ſuſtentativum ſubjecti in genere efficientis cauſæ, quod nullam involvit repugnantiam, immò & ut modò conjunctæ formalitates iſtæ, ex hoc deprehenduntur diſtinctæ, quod unio ſupponit ex natura rei eductionem, nam unio ſupponit res uniendas, & ex vi unionis nihil recipit eſſe, nec forma, nec ſubjectum, ſed ſupponuntur eſſe, at ex vi eductionis forma recipit eſſe in materia, & producitur in materia.

At contra hoc invehitur Suarez diſp.13. Metaph.ſect.9. num.10. & tract. de Gratia part.3. libr.8. cap.2. & cœteri Thom. Primò quia ſi eſſent diſtinctæ actiones, tunc productiva, ſeu eductiva præcederet unitivam, nam unio ſupponit, quæ uniri debent, atque ita forma corruptibilis prius exiſteret, quàm uniretur materiæ, & ita non educeretur de illa, hac enim ratione dicimus, animam rationalem non educi de potentia materiæ; quia in uno ſigno naturæ ſupponitur producta in ſe, in alio unita materiæ. Deinde eductio eſt productio formæ ex materia ſuſtentante, at materia non poteſt ſuſtentare formam ſibi non unitam, ergo eductio ex ſua ratione formali eſſentialiter includit unionem. Tandem ſuſtentatio formæ in genere efficientis cauſæ, quomodo nunc accidentia Altaris ſuſtentantur à Deo, & ſuſtentatio ejuſdem in genere materialis cauſæ, ex hoc differunt, quod ſuſtentatio in genere efficientis cauſæ eſt influxus attingens exiſtentiam termini, ex vi cujus terminus ipſe non unitur cauſæ, at ſuſtentatio in genere cauſæ materialis eſt influxus, ex vi cujus unitur cauſæ, ergo eductio, quæ eſt ſuſtentatio formæ in genere cauſæ materialis, eſſentialiter includit unionem.

155 Reſp. concedendo, eſſe diverſas actiones, & ad diverſos terminos, eductivam nimirum ad exiſtentiam formæ, unitivam verò ad unionem ejus cum ſubjecto, & quia termini harum actionum ita ſe habent, ut exiſtentia formæ ſupponatur unioni, concedendum eſt etiam, actionem eductivam præcedere unitivam, ſed non idcircò dici debet in illo priori produci in ſe, & independenter a materia, quia in illa productione verè cum agente concurrit etiam materia ſuſtentando, & licèt iſta dependentia non includat formaliter unionem, includit tamen concomitanter, & exigitivè, quia talis productio formæ eſſentialiter à materia dependens neceſſariò coexigit in eodem inſtanti unionem ejus ad materiam, in quo forma materialis diſtinguitur ab anima rationali, cujus productio, cùm non ſit à materia dependens, non neceſſariò ſimpliciter coexigit unionem ejuſdem animæ cum materia; Et ratione hujus independentiæ dicitur anima prius in ſe produci, quam uniri, non quia in ullo ſigno priùs in ſe exiſtat, ſed quia independenter producitur à ſubjecto. Ad 2. non deſunt, qui negent minorem, quia per potentiam Dei contingere poſſet, ut ſubjectum concurrat cum agente ad formæ ſuſtentationem, & impediri à receptione. At licèt concurſus ſuſtentativus abſolutè ſumptus ſeparari poſſit à receptivo, ſi v. gr. exerceatur in genere efficientis cauſæ, ut eſt modò de ſuſtentatione quantitatis in Euchariſtia, vel accidens aſſumeretur à Verbo, tamen concurſum ſuſtentativum in genere cauſæ materialis non putamus ſeparabilem eſſe à receptivo; immò, ut mox dicemus, in hoc diſtinguitur à concurſu ſuſtentativo in genere efficientis cauſæ, quod hìc neceſſariò non coexigit unionem cum cauſa, ille verò ex intrinſeca ſua ratione coexigit talem unionem; quare concedimus minorem, ſed negatur conſequentia, nam ex hoc non ſequitur, ſuſtentationem materialem eſſentialiter includere unionem; ſed potius exigentiam talis unionis concomitanter. Ad 3. pariter negatur conſequentia; cum enim dicimus ſuſtentationem materialem in hoc diſtingui ab efficienti, quod ex vi materialis terminus unitur ſuæ cauſæ, non ex vi efficientis, id debet intelligi, non formaliter, quaſi eſſentialiter includat unionem, ſed tantum concomitanter, & coexigitivè, quatenus ad eam neceſſariò concomitatur unio in eodem prorſus inſtanti temporis.

156 Secundò objicit; Tum quia, vel illa actio, qua fit forma materialis, eſt cum materiali concurſu ſubjecti, vel non, ſi ſecundum, ergo eſt Creatio; ſi primum, ergo ex vi illius formaliter forma unitur ſubjecto, & fit in ſubjecto; Tum quia, dependentia, qua forma dependet à materia, formaliter eſt ipſa unio; ergo ſi actio, qua fit forma materialis, eſt eſſentialiter dependens à ſubjecto, eſt quoque eſſentialiter unio; Tum tandem quia, ut forma ſubſiſtens non prius natura fit exiſtens, quam ſubſiſtens, ita forma inhærens, non prius natura fit exiſtens, quàm inhærens.

Reſp. illam actionem fieri cum materiali concurſu ſubjecti, & ex vi illius concomitanter tantùm uniri ſubjecto, non formaliter, ſic enim præſcindit ab unione, & ſolùm reſpicit exiſtentiam formæ abſolutè ſumptam. Ad 2. negatur aſſumptum, quia ex vi illius dependentiæ formaliter forma reſpicit materiam, ut ſubjectum ex quo, concomitanter, ut in quo. Ad 3. negatur aſſumptum, cùm enim tam ſubſiſtentia, quam inhærentia modi ſint ſuperadditi exiſtentiæ accidentis, & ſubſtantiæ, prius natura ſupponetur ſubſtantia, & accidens exiſtens, quam illa ſubſiſtens, & hoc inhærens, & ita etiam actio prius natura attinget exiſtentiam rei, quam ſubſiſtentiam, vel inhærentiam, licet in eodem prorſus inſtanti temporis, quare argumentum potius nobis favet.

QUÆSTIO VIII.

De cœteris proprietatibus, & attributis materiæ, & formæ.

DE Unitate materiæ, ejuſque potentia, & appetitu ad formas egimus in præcedentibus, nunc reliquas ejus proprietates, & attributa percurrere oportet, ubi etiam aliqua videbimus convenientia formæ, & ut diſtinctè, ac ordinatè procedamus, in varios articulos quæſtionem diſtribuemus juxta varietatem proprietatum, & attributorum ejus.

ARTICULUS I.

An materia ſit per ſe cognoſcibilis ſine ordine ad formam.

157 AChillinus lib.1. de Elementis dub.10. Zimara Theor. 36. aliqui Averroiſtæ ex Aver. 1. Phyſ. 63. tenet materiam nullo modo cognoſcibilem eſſe ſine ordine actuali ad formam, ideſt, niſi habeat actum conjunctum, eò quod omnis cognitio ſit ab actu; Conſentiunt omnes illi Thom. qui materiæ negarunt actum entitativum. Recentiores verò, quia tenent, materiam includere eſſentialiter relationem ad formam, conſequenter tenent, materiam non eſſe diſtinctè cognoſcibilem à quocunque intellectu niſi per ordinem ad formam. Scotiſtæ quia tenent materiam habere actum entitativum, & potentiam non eſſe de eſſentia materiæ in primo modo, conſequenter aſſerunt, quod in prima notione, & ut entitas abſoluta, eſt cognoſcibilis, etiam diſtinctè, ſine ordine ad formam, at in ſecunda notione, & ut ſubjectum tranſmutationum, cognoſci debere per ordinem, & habitudinem ad formam, ita P. Fabr. Theorem. 25. Sghem. quæſit.13. digreſſ.5. & alii paſſim. Dicendum eſt, quod licet pro ſtatu iſta materia ſit ſolum cognoſcibilis per ordinem ad formam, tamen abſolutè loquendo, & ex natura potentiæ, eſt pèr ſe cognoſcibilis ſine tali ordine. Concl. eſt Scot. 2. diſt.12. queſt.1. in fine. Quoad primam partem, ita probatur ex Doctor. forma eſt magis à nobilis cognoſcibilis, quam materia, ſed forma non cognoſcitur, niſi ex operationibus, ergo nec materia cognoſci poteſt, niſi per ordinem ad formam, ideſt per tranſmutationem de una in aliam formam, ut ait Commentator; videmus enim unam formam poſt aliam, quia videmus novam operationem, quæ arguit novam formam, igitur ſubjectum tranſmutationis commune manet, & hoc eſt materia.

158 Quoad alteram partem probatur ex Scot. ibid. Tum quia eſt entitas abſoluta, ergo eſt per ſe cognoſcibilis diſtinctè ſine ordine ad formam, quamvis enim ſit entitas abſoluta incompleta, hoc tamen non obſtat, quin ab Angelo, & intellectu noſtro ex natura potentiæ haberi poſſit de materia conceptus quidditativus ſine ordine ad formam, ſed tantum facit, quod haberi non poſſit conceptus quietativus, quod eſt commune etiam formæ ratione ſuæ incompletionis, ut docet Scot. 4. diſt.12. queſt.1. L. Tum etiam quia de ſe habet actum entitativum, & non à forma, ergo etiam de ſe habebit propriam cognoſcibilitatem ſine ordine ad formam, quia intelligibilitas ſequitur entitatem, cùm ſit ejus paſſio, & ſicut res ſe habet ad eſſe, ita ad cognoſci. Nec obſtat, quod materia ſit eſſentialiter potentia receptiva formæ, ideoque cognoſci nequeat ſine ordine ad formam, quia, ut dictum eſt quæſt.6. art.5. eſt eſſentialiter potentia tantum in ſecundo modo, & in ſecunda notione; Tum demum, quando inquiunt Adverſarii materiam cognoſci non poſſe ſine ordine ad formam, vel loquuntur de ordine actuali, vel aptitudinali, in primo ſenſu id nequit aſſeri, quia ſi Deus materiam denudaret omni forma, ut eſt poſſibile, poſſet adhuc ab Angelo cognoſci, cum adhuc retineret ſuam entitatem, & exiſtentiam neque in ſecundo ſenſu; quia ordo ille aptitudinalis, & tranſcendentalis ad formas, non eſt formaliter entitas ipſa materiæ, ſed entitas materiæ eſt radix, & origo talis ordinis, & aptitudinis ad formas, & quia hæc eſt entitas abſoluta, ideò quidditativè cognoſci poteſt, etiam ſine iſto ordine aptitudinali ad formam.

159 Sed contra hanc Concl. & primò contra primam partem arguunt Mercenarius 2. tomo Dilucidat. & Suarez diſp.13. Met. ſect.3. probando, quod licèt pro ſtatu iſto non ſit per ſe cognoſcibilis materia, methodus tamen eam cognoſcendi non eſt analogia ad formam, ut Scot. videtur deducere ex 1. Phyſ. text.69. neque quoad ſi eſt, neque quoad quid eſt; quia Ariſtot. ibi non loquitur de analogia ad formam, ſed ad materiam artefactorum, & hac analogia utitur ad inveniendum quid eſt materiæ naturalium, quia ex hac analogia poſteà deducit definitionem materiæ primæ, quod ſit ſubjectum potens ad omnes formas naturales, non verò ad inveniendum ſi eſt, ut Scot. velle videtur; methodus namque ad inveniendum ſi eſt, eſt contrarietas exiſtens in tranſmutatione, unde text. 51. via tranſmutationis oſtendit, dari materiam primam, & etiam non apparet abſolutè loquendo, quæ, & qualis ſit analogia inter materiam, & formam, quæ oſtendat naturam materiæ; Et ſi dicatur materiam in hoc ſenſu cognoſci per analogiam, & habitudinem ad formam, ideſt, per tranſmutationem de una in aliam formam, ut Doctor inſinuat loc. cit. ex Comment. adhuc non ſatisfacit, quia mutatio ſubſtantialis occulta eſt ſicuti forma, & ideo non per ordinem ad mutationem ſubſtantialem; ſed ad accidentalem cognoſci debet, & per ordinem ad ſubjectum ejuſdem, qualis eſt materia artefactorum.

Reſp. poſſe materiam, & immò debere cognoſci pro ſtatu iſto ex comparatione, & habitudine ad formam, quia eſt ſubjectum ejus, & potentia receptiva illius, ſicut æs, & lignum ad formas artificiales, & in hoc ſenſu explicat Aver. textum 69. unde hæc comparatio materiæ ad formam, ſicut potentiæ ad actum, optimè explicat quid eſt materiæ, tamen cum ait Scotus, materiam cognoſci à nobis pro ſtatu iſto per ordinem ad formam, intelligit per ordinem ad tranſmutationem de una forma in aliam, ut ibi ſe explicat, ex Comment. quæ tranſmutatio indicat nobis non tantum ſi eſt materiæ, quia fit inter contraria, & ideo manere debet commune ſubjectum, ut ait text.50. ſed etiam quid eſt, nam ex hoc deducimus, eſſe ſubjectum commune contrariorum, & ex hac via deducit Philoſophus tandem text.82. eſſe ſubjectum primum, & ideò falſum eſt, analogiam ad materiam artefactorum aſſumptam eſſe a Philoſopho text.69. veluti methodum ad inveniendum quid eſt materiæ, cum potius aſſumpta ſit, ut quædam ſimilitudo, & exemplum ſenſibile ad manifeſtandam naturam materiæ prim. Et quamvis mutatio ſubſtantialis ſit occulta ratione formarum ſubſtantialium, ratione tamen operationis earum arguimus, & novas formas, & novas tranſmutationes ſubſtantiales circa idem commune ſubjectum, quare Doctor non loquitur de tranſmutatione ſubſtantiali nudè ſumpta, ſed quatenus ratione quorundam accidentium ſub ſenſum cadit.

160 Secundò arguunt Averroiſtæ, Achillinus loc. cit. & Piccol. lib.2. de materia cap.2. & Recentiores Thomiſtæ contra ſecundam partem, probando, quod abſolutè loquendo, materia non ſit cognoſcibilis, niſi per ordinem ad formam, aut actualem, aut certè aptitudinalem, primò quia actus eſt cauſa cognitionis, & manifeſtationis, potentia cauſa ignorantiæ, & occultationis, materia eſt per ſe potentia, forma per ſe actus, ergo, &c. hinc Philoſophus 7. Metaph.35. materiam dixit de ſe ignotam. Secundò mens eſt locus formarum 4. de Anim.tex.6. & 2. de Anim. tex.121. ſenſus recipit ſpecies ſine materia, ergo tanto magis intellectus; & tandem res materialis, ut intelligantur, debet materia abſtrahi. Tertio ait Philoſophus 7. Metaph. 8. quod materia ſecundum ſe non eſt quid, nec quale, nec quantum, ergo ſecundum ſe nullum habet conceptum poſitivum, idem habet Auguſt. libr. de natura boni, cap.18. ubi ait, materiam per nullam ſpeciem, ſed per privationem omnis ſpeciei vix cogitari poſſe; & lib.12. Confeſſ. cap.5. ait de materia, conari nos cognoſcere ignorando, vel ignorare noſcendo. Denique materia eſt eſſentialiter potentia, & eſſentialiter relativa ad formam 2. Phyſ. 26. ergo abſolutè loquendo, ſine ordine ad formam, ſaltem aptitudinali, nequit intelligi, nec ullo modo explicari poteſt, quid conciperetur ab Angelo, v. gr. præciſo à materia hujuſmodi ordine ad formam.

161 Reſp. ad 1. quod actus entis eſt cauſa intelligibilitatis, & non præcisè actus formalis, & ſic è contra potentia objectiva eſt cauſa ignorantiæ, non ſubjectiva, & Philoſophus 7. Metaph. 35. dixit materiam de ſe ignotam, tum quia de ſe eſt minimæ entitatis, ac proinde minimæ intelligibilitatis; tum quia pro ſtatu iſto eam cognoſcimus per ordinem ad formam, ut ait Doctor. 3. diſt.22. qu. unic. H. Ad 2. mens eſt locus formarum, ideſt ſpecierum, & utique materia ſi per ſe intelligeretur, non ſe ipſa intellectum intraret, ſed per ſuam ſpeciem, ut contingit de quocunque alio intelligibili, præſertim materiali, & in hoc ſenſu entia materialia debent à materia denudari, ut intelligantur, ideſt, ab extenſione, & materialitate, quod fit per abſtractionem ſpecierum, & planè argumentum hoc indignum eſt Auctore ſuo. Ad 3. ait Doctor 2. diſt.12. queſt.1. H. quod non ſolum ait Philoſophus, materiam non eſſe quid, nec quale, nec quantum, ſed ſubdit, eſſe id, de quo ſingula horum prædicantur, per quod inſinuatur, habere ſuum conceptum poſitivum, licèt nobis ignotum pro ſtatu iſto; nec D. Auguſt. dixit, per privationem omnis ſpeciei, ideſt formæ, materiam reddi incognoſcibilem, ſed ait, in tali ſtatu vix poſſe cognoſci, per quod ſignificavit difficultatem intelligendi materiam ſine ordine ad formam, non impoſſibilitatem; nam ut ait Themiſtius 1. Phyſ. digreſſ. magna de materiâ, materiam abſolutè cognoſcere eſſe difficillimum, quia ſicut eſt minimæ, & imperfectiſſimæ entitatis in genere ſubſtantiæ, ita eſt minimæ cognoſcibilitatis, & in hoc ſenſu quoque explicandus eſt 12. Confeſſ. cap.5. Ad 4. falſum eſt aſſumptum, loquendo de materia in prima notione, ut patet ex dictis queſt.7. & Angelus, præſcindendo ab illo ordine aptitudinali recipiendi formas, conciperet materiam, ut entitatem abſolutam talis naturæ, ut ſit exigitiva talis aptitudinis, veluti propriæ paſſionis.

A R-